

በማያሻማ መንገድ አስረድተናል። በዚህ ሁኔታ የፓትርያርኩ ምርጫ እልባት አገኘ። ከዚያ በኋላ በቤተክርስቲያን ውስጥ ተነስቶ የነበረው የሥልጣን ሽኩቻ አክተመ። ቢሆንም በአባ ጳውሎስና በ«ስደተኛው ሲኖዶስ» አመራር አባላት በተለይ በአባ ይስሐቅና በአባ መልክጼዴቅ መካከል የከረረ መከፋፈል ተፈጥሮ «ስደተኛው ሲኖዶስ» ለሁለት ተከፈለ። በቃልና በጽሑፍ የእርስ በርስ መወንጀጀሉና መወጋገዙ ቀጠለ።

በበኩሉ ይህን አፍራሽ የጉጥና የሥልጣን ሽኩቻ እያወገዝሁ ከእንግዲህ በአገር ውስጥ ለሚፈጠረው የቤተክርስቲያናችን ችግር ተጥተኛ ተጠያቂው «ቸር አባት» (ኖላዊሄር) ተብለው የተመረጡት ገፅቶ ወቅዱስ አቡነ ጳውሎስና የቅርብ ረዳቶቻቸው ናቸው።

ብጹዕ አቡነ ይስሐቅ በሰሜን አሜሪካ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን ሊቀ ጳጳስ

ምዕራፍ ሁለት

«ኢትዮጵያ ሀገረ እግዚአብሔር»

ቀደም ብዬ እንደጠቀምሁት በየጊዜው፣ በተለይም መንፈሳዊ በዓላት በሚከበሩበት ጊዜ በኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ሥርዓተ ቅዳሴው ተፈጽሞ ስብከተ ወንጌል ሲሰጥ የዕለቱ መምህር ብዙ ጊዜ «ኢትዮጵያ ሀገረ እግዚአብሔር» ሲሉ እሰማለሁ። ከኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ሊቃውንትም እንደ አለቃ አያሌው ታምሩ፣ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን የሊቃውንት ጉባኤ ሰብሳቢ፣ የጠቀሰሁትን አባባል ያዘወትራሉ። ውስጠ ምስጢሩ ይበልጥ አየተገለጸልኝ የመጣው ግን ውሎ አድሮ ነበር።

አስቀድሞ በትምህርት፣ በኋላም በሥራ ምክንያት የአፍሪካን፣ የአውሮፓን፣ የእስያንና የሰሜን አሜሪካን ክፍለ ዓለማት ለማየትና የተለያዩ የታሪክ፣ የባህልና የሃይማኖት ገጽታዎቻቸውን ለመገንዘብ ዕድል አጋጥሞኛል። በየሄድሁበት አገር የትምህርት ማዕከላትን፣ ቤተመጻህፍትን፣ ቤተመዝክሮችን፣ ቤተመዛግብትን እንዲሁም የሕዝቡን ቁሳዊና መንፈሳዊ ሕይወት ማዕከላትን በመጉብኘት ዕውቀቴን ለማዳበር ጥረት አድርጌአለሁ። ያየሁትንና የተረዳሁትን ሁሉ ዘወትር ከአገሬ ታሪክ፣ ባህል፣ ማህበራዊ ሥርዓትና የዕምነት መሠረት ጋር አወዳድራለሁ፤ እነፃጽራለሁ። በዚህ የዕውቀት ጉዳይ ብዙ ቁምነገሮችን ተገንዝቤአለሁ። ከነዚህ ቁምነገሮች በርካት ያሉት የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያንን መሠረተ ዕምነት፣ መንፈሳዊ ሥርዓትና ሰብዓዊ

ትሩፋት የሚመለከቱ ናቸው። ከነዚህ መካከል በጣም ጉላ ብለው የታዩኝን ቀጥዬ አቀርባለሁ።

1. የጸበል ፈውስ በኢትዮጵያ

የጸበል ፈውስ ከዕምነት ጋር የተቆራኘ ነው። መሠረቱ «ያመነ፣ የተጠመቀ ይድናል» የሚለው የወንጌል ቃል ነው። የክርስትና ዕምነት ተከታዮች በዓለም ዙሪያ በጸሎት፣ በምህላ፣ በጸምና በጸበል ከተለያዩ ህመሞች ይፈወሳሉ። ቁጥራቸው ግን በጣም ጥቂት ነው። በአገራችን በኢትዮጵያ ውስጥ ግን ከጥንት ጀምሮ በጸበል የሚፈወስው ሕዝብ ቁጥር እጅግ በጣም ብዙ ነው።*

በፈዋሽነታቸው የታወቁ ጸበሎች በአገራችን አራቱ ማዕዘናት ይገኛሉ። የሚገኙት በተለያዩ ገዳማትና አድባራት ዙሪያ ነው። በጣም ከታወቁት ጸበሎች የዓባይ ወንዝ መፍለቂያ የሆነው የግሻባይ ጸበል፣ የሚጣቅ አማኑኤል ጸበል፣ የደብረሲባኖስ ገዳም ጸበል፣ የእንጦጦ ኪዳነምህረት ጸበል፣ የወሊሶ ቅድስት ማርያም ጸበል፣ የቀልቢ ገብርኤል ጸበል፣ ሊጠቀሱ ችላሉ። በነዚህና በሌሎች ጸበሎች በተለይ በየአመቱ በሚከበሩ መንፈሳዊ በዓላት ጸበል በመጠመቅ ከህመሙ ለመፈወስ የሚጎርፈው ሕዝብ ብዛት እጅግ በጣም ብዙ ነው። ካየኋቸው መካከል የግሻባይን ፀበል፣ የእንጦጦ ኪዳነምህረትን ጸበል፣ የቀስቋም ማርያምን ፀበል፣ የቅዱስ ኡራኤልን ጸበል፣ የደብረ ሲባኖስን ጸበልና የቀልቢ ገብርኤልን

ጸበል መጥቀስ እችላለሁ። በቅርቡ ደግሞ በአዲስ አበባ በተለይ በየካ ቅዱስ ሚካኤል ጸበል ማዕከል፣ በቅዱስ እስጢፋኖስና በደብረመዊዕ ቅዱስ ሚካኤል ቤተክርስቲያናት በዓምንት ለአራት ቀናት የሚከናወነውን የፀበል ፈውስ ለመመልከት ዕድል አጋጥሞኛል። ካነሳኋቸው በርካታ ፎቶግራፎች ለናሙና ያህል ጥቂቱን አቀርባለሁ።

የታላቁ የዓባይ ወንዝ ምንጭ የሆነው፣ በመሀል ጉጃም በስኳላ የሚገኘው የግሻባይ ጸበል። አጥማቂው ቄስ አጠገባችን ካለው ምንጭ የቀዱትን ጸበል በእጃቸው ይዘው።

* ስለጸበል ፈውስ በ2002 ዓ.ም. የታተመውን «የኢጋንንታዊ በሽታዎች ምስጢራዊነት እና በጠበል መፈወስ» በሚል ርዕስ በዲ/ን የሸጥላ ሞገስ የተደረሰውን መጽሐፍ መመልከት ጠቃሚ ነው።

የእንጦር ኪዳነምህረት ጸበል መጠመቂያ፡፡ አቡነ ማርቆስ፣ አቡነ ገብርኤል፣ አቡነ ሰላማና አቡነ ጢዋቴዎስ ሲጉበኙት 1986 ዓ.ም

በተለይ በሸንኮራ ስለሚገኘው፣ በመጥምቁ ቅዱስ ዮሐንስ ስም በሚጠራው ተአምረኛው ጸበል ስለተደረገው ፈውስ ሊቀ ካህናት በለጠ አበበ በ1986 ዓ.ም. ድህነት በእምነት በሚል ርዕስ መጽሔት አሳትመዋል፡፡

እንዳስተዋልሁት ብዙ ሰው ለፈውስ ወደ ጸበል የሚሄደው ዓመታዊ ወይንም ወርሃዊ በዓላትን ተከትሎ ነው፡፡ ቢሆንም በፍቱንነታቸው ወደታወቁት ጸበሎች ሕዝብ አዘውትሮ ይሄዳል፡፡ ከነዚህ መካከል አንዱ በወሊሶ ቅድስት ማርያም በተደጋጋሚ ያየሁት የጸበል ፈውስ ነው፡፡ ወደዚያ የሚገባው ሕዝብ ከአገራችን አራቱ ማዕዘናት ስለሚሄድ የጸበልተኛው ብዛት እጅግ በጣም ብዙ ነው፡፡ በፀበሉ ፈዋሽነት ምክንያት ይመስለኛል ወሊሶ

በቀስቋም ማርያም ስጳበል ማጥመቅ በፈት ረዘም ያለ ጸሎት ይደረጋል፡፡ ህዝብ በጣም ስለሚበዛ የጸበል ማጥመቁ ሂደት ረጅም ነው

በቅዱስ እስጢፋኖስ ቤተክርስቲያን የሚጠመቀውና የሚፈወሰው ህዝብ እጅግ ብዙ ነው፡፡ የካቲት 20 2003

በደብረመዊዕ ቅዱስ ሚካኤል መርከብ/ የሚጠመቀው ህዝብ እጅግ በጣም ብዙ ነው። መጋቢት 28 2003

ከተማ ግዞን የሚባል ስም የተሰጣት። የሚጠመቀውን ሕዝብ አባ ወልደተንሳኤ ዘወትር ይመዘግቡ ስለነበር በማስታወሻዬ መሠረት እስከ 1980 ዓ.ም ድረስ ወደ ሁለት ሚሊዮን ሕዝብ በወሊሶ ጸበል ተጠምቆ ተፈውሷል። አባ ወልደተንሳኤ በስተኋላ እቡነ ዲዮስቆሮስ ተብለው በሊቀ ጳጳስነት ተሾሙ። በ78 ዓመታቸው ጥር 17 ቀን 1989 አረፉ።

ከላይ አጠር አድርጌ አንደገለጽሁት ከየትኛውም አገር ይልቅ እጅግ በጣም ብዙ ሕዝብ ከተለያዩ በሽታዎች በጸበል ኃይል የሚፈወሰው በኢትዮጵያ ምድር ነው። መንፈሳውያን አባቶችና ሊቃውንት ኢትዮጵያ ሀገረ እግዚአብሔር እያሉ ዘወትር ከሚያስተምሩበት ምክንያት አንዱ የጸበል ፈውስ እንደሆነ አምናለሁ።

2. የመንፈሳውያን አባቶች ቅድመ ማስጠንቀቂያ መልዕክቶች

ከጥንት ጀምሮ መንፈሳዊ አባቶችና እናቶች በራዕይና በተለያዩ መልክ ከእግዚአብሔር ሲገለጽላቸው በአገርና በሕዝብ ላይ ወደፊት የሚመጣውን የፈተና ጊዜ አስቀድመው ይገልጹ እንደነበር ብዙ ጊዜ ስምቻለሁ። ስለዚህ ቁም ነገር በጽሁፍ የቀረበ ዘገባ ለማግኘት አልቻልሁም። ይሁን እንጂ ከሃያኛው ክፍለ ዘመን ወዲህ በቃል ስለተላለፉ መንፈሳዊ መልዕክቶች ከሁነኛ ሰዎች የሰማሁትን በየጊዜው በማስታወሻዬ መዝግቤአለሁ። በአሰባሰብሁት መረጃ መሠረት በአገራችንና በሕዝቧ ላይ ከባድ ፈተናዎች ከመድረሳቸው አስቀድሞ በየገጻማቱ ከሚኖሩ አባቶች፣ በዱር፣ በዋሻና በገደላገደል እንዲሁም በበረሃማ ሥፍራዎች ከሕዝብ ርቀውና ተገልለው ከሚገኙ መናኝ ባህታውያን፣ ለአገር መሪዎችና ለሕዝብ መልዕክት በይፋ ይተላለፍ ነበር። አስቸኳይ መልዕክቶች ለሕዝብ የሚነገሩት ብዙ ጊዜ ብዙ ሕዝብ በሚሰባሰብባቸው፣ የገበያ ሥፍራዎችና ታላላቅ መንፈሳዊ በዓላት በሚከበሩባቸው አድባራት አካባቢ ነው። የመልዕክቱ ይዘት ቢለያይም ብዙውን ጊዜ መልዕክቱን የሚገልጸው መንፈሳዊ መልዕክተኛ ንግግሩን ሲጨርስ ይህን ዓይነት ማሳሰቢያ ለሕዝብ ያቀርባል። «እግዚአ በሉ። ፈተና፣ ቸነፈር፣ እልቂት፣ መቅሰፍት ታዘባችኋልና በጾም፣ በጸሎት፣ በምህላ /እግዚአታ/ እግዚአብሔርን ለምኑ። ከለመናችሁት አምላካችን ይቅር ባይ መሐሪ ነውና፣ ከታዘዘው መፃት ታመልጣላችሁ። አልሰማ ያለ ግን፣ የታዘዘው ቅጣት ይፈጸምበታል»።

ስለዚህ መንፈሳዊ ቁም ነገር የሰማሁት ብዙ ቢሆንም ትምህርት ሰጪ ናቸው የምላቸውን በመምረጥ፣ የመረጃ ምንጩንና አንዲሁም ዋቢዬን በስም በመጥቀስ መጥጄ

አቀርባለሁ። ለዘገባዬ መግቢያ እንዲሆን በ1928 ዓ.ም ፋሽስት ኢጣሊያ አገራችንን ከወረረ በኋላ በጊዜው በኢየሩሳሌም የኢትዮጵያ ገዳም አበምኔት የነበሩት አባ ገሪማ የተባሉ መነኩሴ በተደጋጋሚ ለቀረበላቸው አንድ ጥያቄ የሰጡትን ጥልቅ የሆነ መልስ አስቀድሜ ልግለጽ።

«የኢትዮጵያ ጉዳይ በእግዚአብሔር እጅ ነው»

በ1928 ዓ.ም ፋሽስት ኢጣሊያ እጅግ ዘመናዊ በሆነ የጦር መሣሪያ፣ ማለትም ቦምብ በሚያዘንብ የጦር አውሮፕላን፣ በረጅም ርቀት ተኳሽ መድፍ፣ በመትረየስ፣ በታንክና እንዲሁም በዓለም በተወገዘው በመርዝ ጋዝ ተጠቅማ ኢትዮጵያን ለመቆጣጠር በቃች። በዘመኑ ኃያላን መንግሥታት የተባሉት ናዚ ጀርመን እንግሊዝና ፈረንሳይ ፋሽስቱን ሙሶሊኒን ደገፉ። በኢጣሊያን የካቶሊክ ቤተክርስቲያን ጳጳሳት፣ የካቶሊክ ቤተክርስቲያን ርዕሰ ጳጳሳት፣ ፓፕ ሌዎንን ጨምሮ ለሙሶሊኒ የግፍ ወረራ ድጋፍ ሰጡ የኢትዮጵያን ሕዝብ ለመጨፍጨፍ ከኢጣሊያ ወደቦች የተንቀሳቀሱትን የፋሽስት ወታደሮችንም ባርከውና አበረታትተው ሸኙ። በአጠቃላይ የነፃይቱን ኢትዮጵያ በግፍ መወረር በማውገዝ አገራችንን በይፋ የደገፈ አንድም የአውሮፓ መንግሥት አልነበረም። እንዲያውም ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ መንግሥት ወዳጅ ነኝ ስትል የነበረችው ፈረንሳይ፣ ለሙሶሊኒ በማገዝ፣ አገራችንን ከጠላት ጥቃት ለመከላከል ከውጭ አገር በውድ ዋጋ ገዝታ ያስመጣችውን የጦር መሳሪያ በጅቡቲ ወደብ በኩል ወደ ኢትዮጵያ እንዳይገባ ከሰከለች። ወዳጆቿ ሁሉ ስለከፈት ኢትዮጵያ ብቻዋን ቀረች። አለኝታዋ እግዚአብሔርና ሕዝቧ ብቻ ነበሩ።

ይሁን እንጂ ኢትዮጵያ ዕምነቷን በእግዚአብሔርና በጀግኖች ልጆቿ ላይ በመጣል ነፃነቷን የማስመለስ ትግሉን በቁርጠኝነት ጀመረች። አገር ወዳዱ ሕዝብ የጠላትን ወረራ በመቋቋም በከተማና በገጠር የአርበኝነት ትግሉን አፋፋመ። በዚህ የትጥቅ ትግል ሂደት አረመኔው የፋሽስት ጦር ህፃን፣ አሮጊትና ሽማግሌ ሳይለይ መላውን ሰላማዊ ሕዝብ ጨፈጨፈ። ግንባር ለግንባር ሲፋለሙት በየትግሉ ሜዳ የወደቁትን ጀግኖች ከበድኑ ሰውነታቸው ራሳቸውን አየቆረጠ፣ ሕዝቡን ለማስፈራራት በየገበያውና በየአደባባዩ አንጠለጠለው። ለኢትዮጵያ ነፃነትና ለሃይማኖታቸው በጽናት የቆሙትን አቡነ ጴጥሮስንና አቡነ ሚካኤልን በጭካኔ ገደሏቸው። በተለይ የካቲት 12 ቀን 1929 ዓ.ም በአዲስ አበባና በመላው አገሪቱ በፋሽስቶች የተፈጸመው የሕዝብ ጭፍጨፋ በአረመኔነቱ ወደር የማይገኝለት ነበር። በዚህ ከባድ የፈተና ጊዜ ንጉሡ አገር ጥለው በእንግሊዝ አገር በሰደት ላይ ነበሩ። ባለቤታቸው እቴጌ መነን አስፋው ደግሞ በኢየሩሳሌም ተቀምጠው በሀዘን፣ በትካሄና በጸሎት ላይ ነበሩ። በዚያን ወቅት በኢየሩሳሌም የኢትዮጵያ ገዳም ኃላፊ የነበሩት አባ ገሪማ የሚባሉ መነኩሴ ነበሩ። ከዕለታትአንድ ቀን እቴጌይቱ በጣም ስለተጨነቁ አባ ገሪማን እንዲህ ብለው ጠየቋቸው «አባቴ የአገራችን ጉዳይ በመሻሻል ፋንታ እየባሰበት ሄደ። ሕዝብ አለቀ። ታዲያ ምን ይሻለናል?»። አባ ገሪማም በጣም መንፈሳዊ አባት ስለነበሩ፣ በጥያቄው ተክዘው ጥቂት ከቆዩ በኋላ እንዲህ ብለው መለሱላቸው። «እግዚአብሔርን ቀን ከሌት እየለመኑ ከመጸምና ከመጸለይ በስተቀር ምን ማድረግ ይቻላል? ዞሮ ዞሮ የኢትዮጵያ ጉዳይ በሰው እጅ ሳይሆን በእግዚአብሔር እጅ ነው»

አባ ገሪማ እንዳሉት፤ በአርበኛቸ ቆራጥ ተጋድሎና በእግዚአብሔር ቸርነት ጊዜው ሲደርስ ኢትዮጵያ ከፋሽስቶች ወረራና ጭፍጨፋ ተላቃ ነጻ ወጣች። ስለዚህ ትልቅ ቁም ነገር ለማወቅ የቻልሁት በ1967 ዓ.ም በላይ ገቢ የደርግ አስር ቤት ሳለሁ ነበር።

በ1967 ዓ.ም በዓመቱ መጨረሻ ከተፈታሁ በኋላም ስለዚህ ጉዳይ የሚያውቁ የኢትዮጵያዊነት ድርጅት አንጋፋ የአመራር አባላትም በውይይታችን መድረክ ደጋግመው ያነሱት ነበር።

ቀጥሎ በትምህርት ሰጪነቱ በተለይ ከ1952 ዓ.ም ወዲህ መንፈሳዊ አባቶች በየጊዜው ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴና ለሕዝቡ የሰጡትን ምክርና ማስጠንቀቂያ መጥኚ አቀርባለሁ።

2.1 ከ1953 ዓ.ም መፈንቅለ መንግሥት በፊት ከማህበረ ሥላሴ ገዳም ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ የተላከ መልዕክት

በታህሣሥ ወር 1953 ዓ.ም የክብር ዘበኛ ሠራዊት አዛዥ ብ.ጄ መንግሥቱ ንዋይ መፈንቅለ መንግሥት ከማድረጉ በፊት ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ አንድ መልዕክት ደረሳቸው። የተላከው በምዕራብ ጉንደር ከሚገኘው ጥንታዊው የማህበረ ሥላሴ ገዳም አባቶች ነበር። መልዕክተኛው መነኩሴም ብዙ ሕይወት በድንገት የሚጠፋበት ከባድ አደጋ እንደሚመጣ ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ በመግለጽ መንግሥታቸው ፍርድና ፍትህ እንዳያጓደል፤ ድሃም እንዳይበድል ንጉሡ ከፍተኛ ጥንቃቄ እንዲያደርጉ የገዳሙ መነኩሳት የማስጠንቀቂያ መልዕክት መላካቸውን ተናገሩ። ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴም አስቸኳይን መልዕክት ካዳመጡ በኋላ መልዕክተኛው መነኩሴ ለጊዜው በገነተልኩል ቤተመንግሥት

(በኋላ የ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዩኒቨርሲቲ፤ በመጨረሻም የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የሆነው ግቢ) እንዲቆይ አዘዙ። ውሎ አድሮ የታህሣሥ 1953 ዓ.ም መፈንቅለ መንግሥት ተደርጎ እነ ራስ አበበ አረጋይ፤ ልኩል ራስ መንገሻ ሥዩም፤ አቶ መኰንን ሀብተወልድ፤ ሜጄ. ሙሉጌታ ቡሲና በርካታ ባለሥልጣኖችና ከፍተኛ መኰንኖች፤ እንዲሁም ወታደሮችና ሰላማዊ ሰዎች ተገደሉ። እግረኛው አላፊ አግዳሚ ሳይቀር በተባራሪ ጥይት አለቀ። ብዙ የክብር ዘበኛ መኰንኖችና የተወሰኑ ለውጡን የደገፉ ሲቪሎች ታሰሩ። በአጭሩ በማህበረ ሣላሴ ገዳም መነኩሳት በቅድሚያ እንደተገለጸው ብዙ ደም ፈሰሰ። ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴም ዋና ጠባቂያቸውና የሥልጣናቸው ቀኝ ክንድ የነበረው የክብር ዘበኛ ሠራዊት ባካሄደው የግልበጣ አመጽ ተደናግጠው መኖሪያቸውን ከገነተልኩል ወደ ኢየቤልዩ ቤተመንግሥት ቀየሩ።

በለውጥ ፈላጊ ምሁራንና አገር ወዳዶች ቅስቀሳ የክብር ዘበኛ ሠራዊት ያቀጣጠለው የተቃውሞ እሳት ውስጥ ውስጡን እየፋመና እየጋመ በአገሪቱ ተስፋፋ። መሠረታዊ ለውጥ እንዲደረግ የፈለገው ምሁሩ፤ አገር ወዳዱ ዜጋ፤ ተማሪውና የፖሊቲካ ንቃቱ እያደገ የመጣው የከተማው ሕዝብ፤ በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ፈላጭ ቆራጭ አገዛዝ በይበልጥ ማጉረምረም አዘወተረ። ተቃውሞው ከአዲስ አበባ ወደ ሌሎች ከተሞችና ብሎም ወደ ገጠር ተስፋፋ። በተለይ በጉጃም፤ በባሌ፤ በትግሬ ወዘተ የሕዝብ አመጽ ተስፋፋ። ንጉሱም በተቃውሞው መስፋፋት በሰጉ ቁጥር ከማህበረ ሥላሴ ገዳም የተላኩትን መነኩሴ እያሰጠሩ «አባቴ ሰዎኑን ምን ይታይዎታል?» በማለት ሲጠይቋቸው፤ «ጃንሆይ እኔ ምንም የታየኝ የለም። የመጣሁት የገደሙን አባቶች

መልዕክት ለማድረስ ብቻ ስለሆነ ሌላ የማወቀው ነገር የለም» በማለት ይመልሱላቸው ነበር። ያለፈቃዳቸው መነኩሴው በቤተመንግሥት የቁም እስረኛ በመሆናቸው ዘወትር የሚያዝኑ መሆኑ በንጉሡ ስለታወቀ በስተኋላ በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ትዕዛዝ መነኩሴው ኢዮቤልዩ ቤተመንግሥት አጠገብ በሚገኘው በቅዱስ እስጢፋኖስ ቤተክርስቲያን ተመድበው በዚያ ያገለግሉ ነበር።

ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴና ዙሪያውን የከበቧቸው መላፍንት፣ መኳንንትና ሹማምንት፣ በጀመሩት የራስ ወዳድነትና የማናለብኝነት ፖሊቲካ ስለገፉበት መልዕክተኛው መነኩሴ በጣም ያዝኑ ነበር። በተለያዩ ምክንያት ከገጠር ገዳማት ወደ አዲስ አበባ መጥተው በቅዱስ እስጢፋኖስ ጸሎት ሲያደርጉ ለሚያገኝቸው በተለይ ቀደም ብሎ ለሚያውቋቸውና ለሚያቀርቧቸው መነኩሳት በራዕይ የታዩዋቸውን አንዳንድ ከበድ ያሉ ቁም ነገሮችን በምስጢር ይገልጹላቸው ነበር። ከነገሯቸው በርካታ ቁም ነገሮች በጣም ከብደት ያለው የሚከተለው ነበር።

አንደኛ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ የእግዚአብሔርን ትዕዛዝና የበቁ የገዳም አባቶችን ምክር ባለመቀበላቸው ከሥልጣናቸው በኃይል ተወግደው በሰው እጅ ይሞታሉ።

ሁለተኛ የሚቀጥለው መሪ ብዙ ሕዝብ ቢያስጨርስም፣ በሕይወት ይቆያል።

ሶስተኛ ቀጣይ መሪዎች እርስ በርሳቸው ስለሚጠፋፉ መንግሥታቸው አይጸናም።

አራተኛ በመጨረሻ ከወደሱዳን በኢትዮጵያ ላይ የሃይማኖት ጦርነት ተከፍቶባት ጥቃት ይሰነዘርባታል። ጥቃቱ ግን ለአጭር ጊዜ ብቻ ይሆናል። ግጭቱ፣ ትርምሱና ህውከቱ

ካበቃ በኋላ መልካም ጊዜና የሰላም ዘመን በኢትዮጵያ ይሰፍናል።

ይህን መንፈሳዊ ቁምነገር ደጋግመው የነገሩኝ ለረጅም ጊዜ ከገጠር እየመጡ የሚጠይቁኝ ከደብረማርቆስ በስተሰሜን ሰናን ወረዳ ውስጥ በሚገኘው የጥንታዊው የአሺመን ኢየሱስ ገዳም መነኩሴ ናቸው። ሰማቸው አባ ልኡሊቃል ውቡ ሲሆን ለመጨረሻ ጊዜ የነገሩኝን በማስታወሻዬ የመዘገብሁት ግንቦት 5 ቀን 1993 ዓ.ም. ነበር።

አባ ልኡሊቃል ውቡ ሲሆን

2.2 ከዋልድባ ገዳም ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ የተላከ መልዕክት

በቤገምድርና ሰሜን (ጌንደር) ከሚገኘው ከጥንታዊው ዋልድባ ገዳም ተመሳሳይ መልዕክት ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ መላኩን የነገሩኝ አቶ በራሁን ከበደ ናቸው። በሚያዝያ ወር 2002 ዓ.ም ስለአገራችንና ስለቤተክርስቲያናችን ስንነጋገር፣ ለንጉሱ ከአያሌ ነባር ገዳማት የማስጠንቀቂያ መልዕክቶች እንደተላኩ

ስንወያይ፤ እርሳቸውም ከዋልድባ ገዳም የበቁ አባቶችን መልዕክት ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ታህሣሥ 21 ቀን 1966 ዓ.ም በግንባር ማቅረባቸውን ነገሩኝ። ውሎ አድሮ ተመሳሳይ መልዕክቶች ስለበረከቱና የቤተሰብና የቅርብ ደጋፊዎቻቸው ውትወታ ስለበዛባቸው፤ የመጨረሻው መልሳቸው «ዳግም ለስደት አልሄድም፤ የመጣውን እቀበላለሁ» የሚል እንደነበረም አቶ በሪሁን ከበደ ነግረውኛል።

2.3 ከጸዳአምባ ሥላሴ ገዳም ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ የተላከ መልዕክት

ከ1976 እስከ 1978 ዓ.ም በአገራችን በደረሰው ከባድ ድርቅና ርሃብ ምክንያት ከቆጋ ገዳምና ከሌሎች አያሌ ገዳማት ጋር ግንኙነት መሠረትሁ። የቆጋ ኪዳነምህረት ገዳም ጉዳይ አስፈጻሚ መጋቤ ወልደማርያም ለገዳሙ ጉዳይ ወደ አዲስ አበባ ሲመጡ ብዙውን ጊዜ ስለጥንታዊ የኢትዮጵያ ገዳማትና ስለአጠቃላይ የቤተክርስቲያን ጉዳዮች እንወያያለን። ራቅ ያሉ፤ እንደ ግሼን፤ ላሊባላ፤ አክሱም ዋልድባ ያሉ ገዳማትንና መንፈሳዊ ማዕከላትን አየተዘዋወሩ ሰላዩና ስለተቀመጡባቸው የቆጋ ኪዳነ ምህረት አካባቢ ሕዝብ «ዋልድቤ» ብሎ ይጠራቸዋል። በምንወያይበት ጊዜ ከጥንት ጀምሮ በተለያዩ ገዳማት የሚኖሩ መንኲሳትና እንዲሁም መናኝ ባህታውያን በአገራችን በሕዝቡና በመሪዎች ላይ ሊደርስ የሚችለውን መቅሰፍትና ከባድ ፈተና አስቀድመው በማስጠንቀቂያ መልክ ይናገሩ እንደነበረ ዘርዘር አድርገው ይገልጹኝ ነበር። እኔም የማላውቃቸውን ቁም ነገሮች በየጊዜው እመዘግብ ነበር።

መጋቤ ወልደማርያም (ዋልድቤ)፤ 1977 ዓ.ም

መጋቤ ወልደማርያም (ዋልድቤ) ከነገሩኝ ቁም ነገሮች አንዱን ብቻ ልግለጽ። የ1966 ዓመተ ምህረቱ የሕዝብና የወታደሩ አመጽና ያስከተለውም እልቂትና ጥፋት ከመድረሱ በፊት ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ከተለያዩ ገዳማት መልዕክቶች ይላኩላቸው ነበር። ከነዚህ መካከል አንዱ በኤርትራ ክፍለ ሀገር፤ በከረን አውራጃ ከሚገኘው ከጸዳ አምባ ሥላሴ ገዳም የበቁ አባቶች የተላከ ነበር። ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ የተላከው መልዕክት እንደ ጥንቱ በሰም ታሸጉ፤ ደብረሊባኖስ ገዳም ውስጥ ለረጅም ዘመን ተገልለው በተቀመጡት አባት መነኩሴ፤ በባህታዊ ገብረኢየሱስ በኩል ለንጉሱ እንዲደርስ ተደረገ። የመልዕክቱ ፍሬ ነገር የሚከተለው ነበር።

አንደኛ፤ እግዚአብሔር ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ የፈቀደላቸው የሥልጣን ዘመን አልቋል። በመሆኑም ከሁለት

አማራጮች ንጉሱ እንዴት መምረጥ ይኖርባቸዋል። እንዲሁም አማራጭ ሥልጣንቸውን ለቀው ወደ መረጡት እንድትገዳም በመግባት ቀሪ ዕድሜያቸውን በንስሃ ጸሎት እንዲያሳልፉ የሚል ነው። ይህን አማራጭ ካልፈቀዱት ደግሞ ሁለተኛው አማራጭ ከአገር በመውጣት ወደፈለጉበት የውጭ አገር በመሄድ በስደት መኖር ነበር። ይሁንና ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ከመነኩሳት የተላኩትን ምክርና ማስጠንቀቂያ ተገቢ ክብደት ሳይሰጡት ቀሩ። ቢሆንም የታሸገውን መልዕክት ላቀረቡላቸው ለባህታዊ ገብረኢየሱስ በርከት ያለ ገንዘብ በመስጠት ለጳጳሱም ሥላሴ ገዳም እንዲያደርሱት ዕዛዝ ሰጡ። ባህታዊ ገብረኢየሱስም ገንዘቡን ይዘው በመሄድ ለገዳሙ ቢያቀርቡም የጳጳሱም ሥላሴ ገዳም መነኩሳት አንቀበልም ስላሉ ገንዘቡ ለንጉሱ ተመላሽ ሆነ።

ባህታዊ ገብረኢየሱስ በደብረሊባኖስ ገዳም ለረጅም ዘመን ስለኖሩ፣ ከየገዳማቱና ከየዋሻው አያሌ መነኩሳትና መናኝ ባህታውያን እየሄዱ ያነጋግሯቸው ነበር። በዚያ ግንኙነት ምክንያት በሸዋ፣ በወሎ፣ በጎጃም፣ በጉንደርና በተለያዩ አካባቢዎች ከሚገኙ ገዳማት ተመሳሳይ መልዕክቶች በእርሳቸው በኩል ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ መላካቸውን አረጋግጧል።

ባህታዊ ገብረኢየሱስ በጸሎት ቤታቸው 1978

2.4 ከትግሬ መንፈሳዊ አባቶች ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ የተላኩ መልዕክት

አለቃ አምደጽዮን ተሰማ የቤተክርስቲያን ምሁርና የአዲስአለም ማርያም አለቃ ነበሩ። በኋላ በኢትዮጵያ አርበኞች ማህበር፣ የታሪክና ሥነጽሁፍ መምሪያ ሲሰሩ ነበር። እኔም የኢትዮጵያዊነት ደርጅት ዋና ጸሐፊ ስለነበርሁ የኢትዮጵያ አርበኞች ማህበር ዓመታዊ ጉባኤዎችን በሚያደርግበት ጊዜ አየተጋበዝሁ በጉባኤው እገኝ ነበር። በዚህ አጋጣሚ ከአለቃ አምደጽዮን ጋር ስለተወዛዘን አርበኞችንና በተለይም የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያንን በሚመለከቱ ቁም ነገሮች አንወያይ ነበር። ከነገሩኝ ፍሬ ነገሮች አንዱ የትግሬ መንፈሳዊ አባቶች በሐምሌ ወር 1965 ዓ.ም ለቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ስለላኩት መልዕክት ነበር።

አለቃ አምደጽዮን ተሰማ ለረጅም ጊዜ የአቡነ ዮሐንስ የቅርብ ወዳጅ ስለነበሩ የነገሩኝን ቁምነገር የሰሙት በጊዜው የትግሬ ሀገር ስብከት ሊቀጳጳስ ከነበሩት ከአቡነ ዮሐንስ ነበር። በትግሬ ክፍለ ሀገር ከሚገኙ ከመቶ ከሚበልጡት ገዳማት መካከል አንዱ ነበር ገዳም፣ በአንዱ የገዳሙ መነኩሴ አማካኝነት ለሊቀጳጳሱ ለአቡነ ዮሐንስ አስቸኳይ መልዕክት ላከ። የመልዕክቱም ፍሬ ነገር የሚከተለው ነበር። «በቅርብ ጊዜ ውስጥ በኢትዮጵያና በሕዝቧ ላይ ከእግዚአብሔር የታዘዘ ፈተናና ቅጣት አለ። በተለይ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ መሳፍንቱና መኳንንቱ ከባድ ፈተናና ተግላጽ ስለሚደርስባቸው ከሚመጣው ከባድ ፈተናና መቅሰፍት ለመዳን፣ እግዚአብሔር የፈቀደላቸው የሥልጣን ጊዜያቸው በማብቃቱ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ሥልጣናቸውን አስረክበው ወደ ገዳም እንዲገቡ ወይም ከአገር እንዲወጡ»።

ይህን አስቸኳይ መልዕክት አቡነ ዮሐንስ ለንጉሱ እንዲነገሩ ገደሙ ማሳሰቡን መልዕክተኛው ተናገሩ። አቡነ ዮሐንስም እንዲህ ያለ ከባድ መልዕክት ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ቢናገሩ ንጉሡም ሆኑ የቅርብ ደጋፊዎቻቸው ጉዳዩን በቀና መንገድ ስለማይመለከቱትና አፍራሽ ትርጉም ስለሚሰጡት ለእርሳቸውም ህልውና አደገኛ ስለሚሆን የገዳሙን አስቸኳይ መልዕክት ያመጡት መነኩሴ ከእርሳቸው ጋር ወደ አዲስ አበባ በመሄድ ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ በግንባር እንዲያቀርቡ ሊቀጳጳሱ መነኩሴውን አጥብቀው ለመኗቸው። መነኩሴውም ገዳሙ የላካቸው መልዕክቱን ለእርሳቸው እንዲያደርሱ እንጂ ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ እንዲያደርሱ ስላልታዘዙና የሊቀጳጳሱን ልመና ተቀብለው ወደ አዲስ አበባ ቢሄዱ የገዳሙን አባቶች ትዕዛዝ መጣስ እንደሚሆንባቸው አስታወቁ። አቡነ ዮሐንስም መልዕክቱን እርሳቸው ቢናገሩ ሊደርስባቸው ስለሚችለው አደጋ ደጋግመው ለመነኩሴው በማብራራት ስለተማጸኗቸው መነኩሴው ለሶስት ቀን ብቻ ወደ አዲስ አበባ አብረዋቸው ለመሄድ ተሰማሙ። ሁለቱም ወደ አዲስ አበባ ሄዱ። እንደተለመደው ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴን ለማነጋገር በአቃቤ ሰዓት (ቀጠሮ ሰፊ) ኃላፊው በኩል ማለፉ ረጅም ጊዜ ስለሚወስድ የተላከውን መልዕክት ከብደትና አጣጥሞት በመጠቀም መነኩሴው መልዕክቱን ለንጉሱ ባስቸኳይ እንዲያቀርቡ ዋናውን እልፍኝ አስከልካይ ሊጂ አሰፋ ደምሴን ለመነ። በሶስተኛው ቀን መልዕክተኛው መነኩሴና አቡነ ዮሐንስ ብቻ በተገኙበት ከገዳሙ አባቶች የተላከውን አስቸኳይ መልዕክት ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዘርዘረው ገለጹ። ንጉሱም በጉዳዩ በጥንቃቄ እንደሚያስቡበት በመግለጽ መልዕክተኛው መነኩሴ ለገዳማቸው ገንዘብ ይዘው

እንዲሄዱ አዘዙ። መልዕክተኛው መነኩሴ ግን የተላኩት መልዕክቱን ለማድረስ ብቻ እንጂ ገንዘብ ለመቀበል ሰላልሆነ የታዘዘውን ገንዘብ አልቀበልም በማለት እጅ ነስተው ተሰናበቱ። ወደ ገዳማቸው ተመልሰው የሆነውን ሁሉ ለገዳሙ አባቶች ዘርዝረው አስረዱ። ጉዳዩም በዚሁ ተቋጪ። ይሁን እንጂ ንጉሱ ከአያሌ ገዳማት የተላኩላቸውን አስቸኳይ መልዕክቶች ተገቢ ክብደት ሳይሰጡ የመንፈሳዊ አባቶችን ምክር ባለመፈጸማቸው በአገሪቱ የሕዝብ ተቃውሞ በተለይም የምሁራን፣ የተማሪዎችና የወታደሮች አመጽ ፈነዳ። በአዲስ አበባና በትልልቅ ከተሞች ታክሲ ነጅዎች፣ አነስተኛ ነጋዴዎች፣ ዝቅተኛ የመንግሥት ሠራተኞችና ወዘአደሮች የአመጹ ደጋፊዎች በመሆን የቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴን መንግሥት መቃወምና ባለሥልጣኖችን ማውገዝ ጀመሩ። ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴም ሰማንያ ዓመት አልፏቸው ስለነበረና የማስታወስ ችሎታቸውም ተዳክሞ ስለነበረ በወቅቱ በመሳፍንቱና በሹማምንቱ መካከል የሥልጣን ሽኩቻው ተጀምሮ ነበር።

በሥልጣን ሽኩቻው በጊዜው ጌላ ብለው የሚታዩ ሶስት ቡድኖች ነበሩ። አልጋወራሽ አስፋወሰን ኃይለሥላሴ በድንገተኛ ሀመም ምክንያት ለህክምና ጄኔቭ ከተማ ውስጥ ስለነበሩ አጓዱ ቡድን በልዕልት ተናገረው ኃይለ ሥላሴ ዙሪያ የሚንቀሳቀስ ነበር። ልዕልቲቱ አልጋወራሹ ስለታመሙ ልጃቸውን ሬር አድሚራል እስክንድር ደስታን ለማንገስ ቢንቀሳቀሱም እንደተመኙት አልሆነላቸውም። ሆኖም ዘወትር በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ አካባቢ በመገኘት የዘውድ መንግሥቱን ህልውና ለማስጠበቅ ለአባታቸው ጠቃሚ የመሰላቸውን ምክርና ማሳሰቢያ ለማቅረብ

አልበዘኑም ነበር። ሁለተኛው ቡድን የሚመራው በልኦል ሬስ አስራተ ካሳ ነበር። ሬስ አስራተ ካሳ የዘውድ ምክር ቤት ሰብሳቢና የሸዋ መሳፍንትና መኳንንት የበላይ ተጠሪ ነበሩ። በኤርትራ ክፍለ ሀገር የቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ እንደራሴ ስለነበሩ በቃኚው የጦር ሰፈርና በአስመራ ከተመደቡ አሜሪካኖችና እስራኤሎች ጋር የጠበቀ ወዳጅነት መሥርተው ነበር። እንዲሁም በአዲስ አበባ ከእንግሊዞችና ከጀርመኖች ጋር ይቀራረቡ ነበር። የ1953 ዓ.ም የክብር ዘበኛን መፈንቀለ መንግሥት ለማክሸፍ ከእንግሊዝ ኤምባሲ ጋር ምስጢራዊ ግንኙነት ፈጥረው፣ ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ባበልዮስን፣ ሜ.ጂ. መርዕድ መንገሻን፣ ሜ.ጂ. ከበደ ገብሬን፣ ሜ.ጂ. አስፋ አየነን፣ አንዲሁም የብሔራዊ ጦር አዛዥ የነበሩትን ደጃዝማች ከበደ ተሰማን አሰባስበውና አስተባብረው ግልበጣው እንዲኩላሽ ወሳኝ አስተዋጽኦ ሰላደረጉ፣ በቤተመንግሥቱ አካባቢም ተደማጭነት ነበራቸው። በዚህ ዕድል ተጠቅመው አልጋወራሽ አስፋወሰንን ወይም ልጃቸውን ልኦል ዘርአዖዕቆብን በዙፋን ላይ ከፊት አስቀምጠው፣ ከኋላ ሆነው አገሪቱን በፈለጉት መልክ ለመምራት እቅድ እንደነበራቸው የአደባባይ ምስጢር ነበር። ሶስተኛው ቡድን ደግሞ የሚመራው በጠቅላይ ሚኒስትሩ በጸሐፊ ትዕዛዝ አክሊሉ ሀብተወልድ ነበር። እንደወንድሞቻቸው እንደ አቶ መኰንን ሀብተወልድና አቶ አካለወርቅ ሀብተወልድ አቶ አክሊሉ ሀብተወልደም ለቀኃሥ ፍጹም ታዛዥና ታማኝ ስለነበሩ፣ በመንግሥት አስተዳደር፣ በተለይ በመንግሥት በጀት፣ በመንግሥት ሠራተኞች አስተዳደር (ቢሮክራሲ)፣ በውጭ ጉዳይ አመራር ወዘተ ወሳኝ ሚና ነበራቸው። ሌ.ጂ. ይልማ ሺበሺ የጠ

ቅላይ ሚኒስትሩ ደጋፊ ስለነበሩ የፖሊስ ሠራዊትም ድጋፍ ነበራቸው።

በየካቲት ወር 1966 ዓ.ም ፀረመንግሥት ተቃውሞ ሲፈነዳ የሶስቱ ቡድኖች የሥልጣን ሽኩቻ በይበልጥ ተፋፋመ። በዚህ ጊዜ የራስ አስራት ካሳ ቡድን የኬንጌ ዘማችችን የቆየ ብሶት በመቀስቀስና በማራገብ ፀረ አክሊሉ ሀብተወልድ የፕሮፓጋንዳ ዘመቻ በመክፈት ጠቅላይ ሚኒስትሩ በተጽዕኖ ከካቢኔ ሚኒስትሮቻቸው ጋር ሥራቸውን እንዲለቁ ትልቅ ጥረት አደረጉ። የተፈጠረውን የሥልጣን ክፍተት ለመሙላት ለጠቅላይ ሚኒስትርነት የታጩትና ገለልተኛ የነበሩት ሌ.ጄ. አቢይ አበበ ነበሩ። ይህ ምርጫ ለረጅም የሥልጣን ዕቅዳቸው እንቅፋት እንዳይሆን እነ ራስ አስራተ ካሳና የቤተመንግሥቱ አድራጊ ፈጣሪ የነበሩት ዋናው የእልፍኝ አስከልካይ ሌ.ጄ. አሰሩ ደምሴ ግንባር በመፍጠር በሌ.ጄ. አቢይ አበበ ፈንታ ልጅ እንዳልካቸው መኬንንን በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ አስሾሙ። የተወሰኑ የጦር ክፍሎችን በተለይም የአየር ወለድን ጦር ድጋፍ ለማግኘት ቻሉ። ሆኖም በምሁሩና በጦሩ ውስጥ መሰረታዊ ለውጥ እንዲደረግ ውስጥ ውስጡን ይታገል የነበረው ወገን ጉልቻ ቢቀያየር ወጥ አያጣፍጥም በማለት አዲሱን የእንዳልካቸው ካቢኔ መቃወምና ማጥላላት ጀመረ። በዚህ የነውጥ ወቅት ነበር የተለያዩ አላማ የነበራቸው ቡድኖች የተቃውሞ በራሪ ወረቀቶችን በተለይ በአዲስ አበባ ውስጥ በምስጢር ይበትኑ የነበረው። የተነሳው ሰፊ ተቃውሞ የሚበርድ መስሏቸው የአዲሱ ካቢኔ ደጋፊዎች ጠቅላይ ሚኒስትር አክሊሉ ሀብተወልድንና የካቢኔ ሚኒስትሮቻቸውን በማስያዝ በጉፋ ጦር ሠፈር አስሯቸው። የፖሊቲካ ሁኔታው ይበልጥ እየደፈረሰ

በመሄዱ በህቡዕ የተሰበሰቡ ወታደራዊ ቡድኖች በየጦር ሠፈሩ መንቀሳቀስ ጀመሩ። በአጠቃላይ ምሁሩ ተማሪውና ብዙሃኑ ሕዝብ ለአገርና ለሕዝብ ለዘለቄታው የሚጠቅም ለውጥ እንዲደረግ ድምጹን በተለያዩ መልክ ማሰማት ቀጠለ። አዲስ ሕገመንግሥት በመረቀቅ ላይ እያለ ፀረ መንግሥት ተቃውሞ በማየሉ ሰኔ 21 ቀን 1966 ዓ.ም የጦር ኃይሎች፣ የፖሊስ ሠራዊትና የብሔራዊ ጦር አስተባባሪ ኮሚቴ የተባለ የመለዩ ለባሾች ስብሰብ በአራተኛ ክፍለጦር ግቢ ተቋቋመ። ውሎ አደሮ የልጅ እንዳልካቸው ካቢኔም ፈረሰ። ይህ ሁሉ የፖለቲካ ነውጥ ሲደረግ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ በእርጅና ምክንያት አዕምሯቸው በመዛሉ፣ ከሥልጣናቸው የሚነሱ አልመሰላቸውም። በወታደራዊው አስተባባሪ ኮሚቴ (ደርግ) የተራቀቀ የፕሮፓጋንዳ ዘመቻ በመዘናጋታቸው ንጉሱ እንደራስ መስፍን ስለሺና ሌ.ጄ. አበበ ገመዳ የመሳሰሉትን የቅርብ ደጋፊዎቻቸውን ሳይቀር እጃቸውን ለደርግ በሰላም እንዲሰጡ አስደረጉ። የቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴን ጥሪ ባለመቀበል እጃቸውን በሰላም ላለመስጠት በመወሰን በእምቢተኝነት ከደርግ ጦር ጋር ሲዋጉ የተገደሉት ደጃዝማች ፀሐዩ እንቆስላሴ ብቻ ነበሩ። የሆነው ሆኖ ከየካቲት 21 ቀን 1966 ዓ.ም ጀምሮ በመላ አገሪቱ የተነሳው ፀረ መንግሥት ተቃውሞ እየፋመና እየጋመ በመቀጠሉ ንጉሱ በየገዳማቱ የተላኩላቸውን አስቸኳይ መልዕክቶች ለማስታወስ ተገደዱ።

በመሆኑም ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ አቡነ ዮሐንስን ከመቀሌ በአስቸኳይ አስጠርተው በሐምሌ ወር 1965 ዓ.ም አብረዋቸው ቀርበው የገዳማቸውን መልዕክት ያቀረቡላቸውን መነኩሴ በአስቸኳይ ይዘዋቸው እንዲመጡ ጥብቅ ትዕዛዝ ሰጧቸው። አቡነ

የሐንሰም በብዙ ውጣ ውረድ መነኩሴውን አስፈልገው ይዘዋቸው ወደ አዲስ አበባ ተጓዙ። እንዳለፈው ጊዜ ደጅ ሳይጠኑ እንደደረሱ ከንጉሱ ጋር አንዲገናኙ ተደረገ። አሁንም አቡነ ዮሐንስ በተገኙበት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ መነኩሴውን ያለፈውን መልዕክት በዝርዝር ደግመው እንዲነግሯቸው ጠየቋቸው። መነኩሴውም መልዕክቱን በዝርዝር ደገሙላቸው። ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴም መነኩሴውን «አባቴ፣ ታዲያ አሁን ምን ብናደርግ ይሻለናል?» ብለው ጠየቋቸው። መነኩሴውም «ግርማዊ ሆይ፣ አሁንም ጊዜው በጣም አለፈ። በአሁኑ ጊዜ ሊቀ መላዕክት ሚካኤልና ገብርኤል ከነሠራዊቶቻቸው፣ ሰይፋቸውን መዘው የአግዚአብሔርን ትዕዛዝ በመፈጸም ላይ ስለሆኑ ምንም ለማድረግ አይቻልም» በማለት መለሱላቸው። ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴም በመነኩሴው ግልጽ የሆነ መልስ ተከዘውና አዝነው፣ መፍትሄም እንደሌለው ተገንዝበው አቡነ ዮሐንስንና መነኩሴውን አሰናበቷቸው። የገዳሙ መልዕክት ለቀኃሥ ከተነገረ ከአንድ ዓመት በኋላ በሕዝብ ተቃውሞና በወታደሩ አመጽ የቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ መንግሥት ወደቀ። የቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ሥርወመንግሥት አከተመ። ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ኢትዮጵያን የገዙት በድምሩ ለ58 ዓመት ሲሆን 14 ዓመት በአልጋወራሽነትና 44 ዓመት ደግሞ በንጉሠ ነገሥትነት ነበር።

2.5 በዝቋላው ገዳም የበቁ አባት ለቀዳማዊ ሃይለሥላሴ የላኩት መልዕክት

ባህታዊ አባ ሳህሌ በ1966 ዓ.ም መግቢያ ላይ ይህንን መንፈሳዊ መልዕክት፣ ቤተመንግስት ውስጥ ይሰሩ በነበሩት በቀኝ እዝማች አመኑ ገብረሃና በኩል ለንጉሱ ላኩ።

«...የሳቸውና (ቀኃሥ) የመንግስታቸው ነገር እንደሆነ አብቅቶለታል። አልቆለታል። ምንም የሚደረግ የለም። ባለቤቱ ሌላ አዞበታል። ከጸሃይ መውጫ፣ ከምስራቅ የሚመጣ አንድ ጥቁር ወታደር ሻለቃ ዙፋናቸውን ይወስደዋል። ባለቤቱ እስከፈቀደለት ዘመን ይገዛል። ዘመኑ ተቆጥሮ ሲያልቅ እዚህ ግባ ሳይባል በድንገት ይጠፋል። በላኤሰብእ የሳጥናኤል መልዕክተኛ መሳሪያ ነውና በሱ ዘመን፣ በሱ ትዕዛዝ ብዙ ጥፋት ይሆናል። ወንድማማች ይተላለቃል። ደም እንደጎርፍ ይፈሳል። በኤልያስ ዘመን እንደሆነው ሰማይ የዘጋል። ርሃብና በሽታ ህዝቡን ይጨርሰዋል። በመጨረሻ እግዚአብሔር አገሪቱን ያስባታል። ለእመቤታችን በቃል ኪዳን የተሰጠች ነችና ጥሎ አይጥላትም። እንደወደቀች አትቀርም። ህዝብ ከልብ ካለቀሰና ካዘነ፣ ንስሃ ከገባ፣ ባለቤቱ የምሀረት ፊቱን የሚመልስበት ጊዜ ይመጣል። ጡዋት ማታ ተግቶ መጸለይ ነው መድሃኒቱ። እርሳቸውም (ቀኃሥ) ስራቸውን የሚያውቅ ጌታ ለንስሃ የሚሆን እድሜ እንዲሰጣቸው ተግተው ይጸልዩ። ለሌላ አይጨነቁ። ዘመነ መንግሥታቸው ተፈጽሟል። ሁሉም ይጸልይ፣ ያልቅስ። የመከራው የዋይታው የጣሩ ዘመን እንዲያጥር።

እናቶች፣ ወላጆች ምነው ማህጸናችን በተዘጋ፣ ምነው መካን በሆንን የሚሉበት፣ መካኖች ደግሞ ፈጣሪያቸውን የሚያመለክቱበት የጭንቅ፣ የአሳር ዘመን ነውና። ከእሳቶን ከግራኝ የሚከፋው፣ ከጸሃይ መውጫ የሚመጣው በላኤሰብዕ፣ በሳጥናኤል ሽንት የተረገዘ፣ ለቅጣት የተላከ መርገም መቅሰፍት ነው።»

ምክረው፣ ደግመህ ምክረው፣ እምበ ካለ መከራ ይምክረው
እንደተባለው፣ የሕዝብን ብሶት፣ የአገር ወዳድ ዜጎችን ቀና ምክርና በተለይም ከአያሌ ገዳማት በመንፈሳዊ አባቶች አማካኝነት በተደጋጋሚ የተነገራቸውን የአግዚአብሔርን የማስጠንቀቂያ መልዕክት ሁሉ ችላ በማለታቸው ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ በአገራችንና በሕዝቡ ብቻ ሳይሆን፣ በራሳቸው፣ በቤተሰባቸውና በሹሞቻቸውም ጭምር ከባድ ፈተናና እልቂት እንዲደርስ ዋናው ምክንያት ወይም የታሪክ ተጠያቂ ሆኑ። በመጨረሻም ነሐሴ 21 ቀን 1967 ዓ.ም በደርግ ነፍሰገዳዮች በኤተር መርዝ ታፍነው በጭካኔ ተገደሉ።

2.5.1 ሰው የእጁን አያጣውም

አያሌ ተቃዋሚዎቻቸውን በግፍ አስገድለው፣ አስከሬናቸውን ሕዝብ እንዳያውቅ በሥራ ሥፍራ እንዲቀበር እንዳስደረጉ ሁሉ፣ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴም በጭካኔ ተገድለው አስከሬናቸው በላይ ግቢ ውስጥ በአልባሌ ቦታ በምስጢር ከተቀበረበት ሥፍራ፣ በውስጥ አወቅ ጠቋሚ፣ በአስራ ሰባት ዓመቱ በ1984 ዓ.ም ተቆፍሮ ተገኘ። ሶስት ቀን ሙሉ ቆፈራው ሲካሄድ ከተገኙት የቀድሞ የላይ ግቢ እስር ቤት የደርግ እስረኞች መካከል አንዱ እኔ ስለነበርሁ የታሪክ ምስክር ነኝ። ከአንድ ዓመት እስር

በኋላ እኔ ከላይ ግቢ እስር ቤት የተለቀቅሁት ጳጉሜ 5 ቀን 1967 ዓ.ም ሲሆን እርሳቸው የተገደሉት ነሐሴ 21 ቀን 1967 ዓ.ም ነበር። በመጨረሻም የቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ አስከሬን በመንበረ ጸባኦት ቅድስት ሥላሴ ካቴድራል ተቀበረ። ይሁንና የአያሌ አገር ወዳድ ኢትዮጵያውያን፣ በተለይም የተቃዋሚዎቻቸው፣ የልጅ ኢያሱ ሚካኤል፣ የአርበኛው በላይ ዘለቀ፣ የብጂ. መንግሥቱ ንዋይ፣ የአቶ ገርማሜ ንዋይ፣ የኩ. ወርቅነህ ገበየሁ አስከሬናች በንጉሱ ትዕዛዝ በምስጢር እንደተቀበሩ ደብዛቸው ጠፍቶ ቀረ።

2.6 «ኢትዮጵያ በአረመኔ ኃይል ልትያዝ ነውና እግዚአብሔር»

አጠር አድርጌ የገለጽኋቸው አስቸኳይ መልዕክቶች የተላለፉት ከሃምሳ ዓመት በላይ ኢትዮጵያን በፈላጭ ቆራጭነት ለገዙት ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ነበር። ተመሳሳይ መልዕክቶች በአንጋፋዋ ልጃቸው በልዕልት ተናጂወርቅ ኃይለ ሥላሴና ለንጉሡ በጣም ቅርብ በነበሩ ሰዎችም በኩል ለንጉሱ እንደደረሱ በ1967 ዓ.ም በላይ ግቢ እስር በት በነበርሁበት ጊዜ ከሚያወቁ ሰዎች ሰምቻለሁ። መልዕክቶቹ ከባድ በመሆናቸውና መናገሩ ስላስፈራቸው፣ ልዕልት ተናጂወርቅም ሆኑ ሌሎቹ ጉዳዩን ሳይገፉበት በዝምታ እንዳለፉት ይነገራል።

ከዚህ ቀጥሎ የምገልጸው መንፈሳዊ መልዕክት የተላለፈው ሉብዜሃኑ ሕዝብ ነበር። ዝርዝሩን የነገሩኝ በምስራቅ ጉጃም የሚገኘው የጸዶዬ መድኃኔዓለም ገዳም አበምኔት አባ ተክለማርያምና የዋፋ ኢየሱስ ደብር አለቃ ቄስ ጽጌ፣ በግንቦት ወር 1980 ዓ.ም ነበር። ፍሬ ነገሩ የሚከተለው ነው።

ከግራ ወደ ቀን፡ ቁስ ጽጌ የሞሩ እየሱስ አሰቃ፣ ላሳ ሃይለአሃስስ የአርበኛው ዘላይ ዘለቀ አበነፍሰ የነበሩትና፣ አባ ተክለማርያም የጸደየ መድሃኔአለም ገዳም አበምኔት

በእነብሌ ወረዳ የሚኖሩ አንድ መንፈሳዊና ደግ የሆኑ አርሶ አደር ቁስ ነበሩ። በህዳር ወር 1966 ዓ.ም አንድ ቀን ወደ ቆላ ወርደው ለማገዶ እንጨት ለቅመው በመሸከም በደጋው ወደሚገኘው ቤታቸው ሲያመሩ በድንገት የሚያብረቀርቅ ልብስ የለበሰ ሰው መሳይ ፍጡር ከፊት ለፊታቸው በመቆም ይህን መልዕክት ነገራቸው። «አንተ ሰው፣ ከነሐሴ 21 ቀን ጀምሮ ኢትዮጵያ በአረመኔ ኃይል ልትያዝ ነውና እግዚአብሔር እያልህ በየደብሩ፣ በየከተማውና በየገበያው እየዞርህ ተናገር።» መልዕክቱን እንዳይጠራጠሩና ማረጋገጫ እንዲሆንላቸውም መልዕክት ተቀባዩ ቁስ የሚያርፉበትን ቀን አስቀድሞ በመናገር መልዕክት አድራሹ በቅጽበት ተሰወረ። ቁሱም በተነገራቸው ድንገተኛ መልዕክት ተደናግጠውና ተገርመው በተነገራቸው መሠረት ሕዝብ በብዛት

በሚገኝበት በየቤተክርስቲያኑና በየገበያው እየተዘዋወሩ የተነገራቸውን አስቸኳይ መልዕክት ለብዙሃኑ ሕዝብ አስተላለፉ። በመጨረሻም አኒህ ቀና አርሶ አደር ቁስ በተነገራቸው ቀን አረፉ። አገራችንና ሕዝቧም መጀመሪያ ለአስራ ሰባት ዓመታት የጭካኔ አገዛዝና ከ1983 ዓ.ም ጀምሮ ደግሞ ለከባድ ፈተና ተዳረገች። «ኢትዮጵያ እጆቿን ወደ እግዚአብሔር ትዘረጋለች» ተብሏልና ውሎ አድሮ ጊዜው ሲደርስ አገራችን ወደ ሰላም ዘመን እንደምትሸጋገር አልጠራጠርም።

3. መናኝ ባህታውያን

መነኩሳት የሚኖሩት በገዳም ውስጥ ነው። መናኝ ባህታውያን ግን ከከተማና ሰው በብዛት ከሰፈረበት አካባቢ ርቀው በዋሻ፣ በዱር፣ በገደላገደልና ሰውር በሆነ ሥፍራ ይኖራሉ። ሰውር የሆነው የሚኖሩበት ሥፍራ በደጋ፣ በወይናደጋ፣ ወይንም በቆላና በበረሃ ሥፍራ ሊሆን ይችላል። በጫካ አካባቢ የሚኖሩት ብዙውን ጊዜ የሚመገቡት የዱር ፍራፍሬ ሊሆን ይችላል። እነኚህ ተገልለው የሚኖሩ ባህታውያን በመልክ እንጂ በሰም አይታወቁም። ብዙውን ጊዜ ዓመታዊ መንፈሳዊ በዓላት በሚከበሩበት ገዳም ወይም ቤተክርስቲያን ተገኝተው በራዕይ አይተው እንዲናገሩ የታዘዙትን መልዕክት ወይም ማስጠንቀቂያ ለተሰበሰበው ሕዝብ በይፋ ይናገራሉ። በተለያዩ ቦታና በተለያዩ ጊዜ እንዳስተዋልሁት አንዳንድ መናኝ ባህታውያን ከተንኮልና ከሃጢያት ሥራው ባለመመለሱ፣ መረርና ክረረ ባለ ኃይለቃል ሕዝቡን ይገስጻሉ። ሌሎች ደግሞ ወንጌልን በመጥቀስ ሕዝብ ከመጥፎ ተግባሩ ተመልሶ ቀናውን በማሰብ በጌ ሥራ እንዲሠራ ለስለስ ባለ ቃል ይመክራሉ። የአንባቢውን ግንዛቤ ለማጉልበት በተለያዩ ጊዜና

በተለያዩ ሥፍራ በፎቶግራፍ ከመዘገብኋቸው መኖሩን ባህታውያን ጥቂቶቹ አነሱ።

1. ብዙ መኖሩን ባህታውያን ሀገራቸው ራሪም ነው። ኢጋዬሳ ሃብተሻ

2. ብዙዎቹ ቀዳ ይለባሉ። ሐዳር 12 2001 በሂክ ሚካኤል ዓመታዊ በዓል ያገኙባቸው መኖሩን ባህታዊ

3. በዜና ማርቆስ ገጽም ታላላቅ 3 ቀን 1993 ዓ.ም

4. በዓመታዊው የግሼን ማርያም በዓል፣ መስከረም ፲፯ ቀን 1990 ዓ.ም

5. በቅዱስ ላሊበላ በዓል ከተገኙት መናኝ ባህታውያን አንዱ (ከመጽሔት የተገኘ)

መናኝ ባህታውያን፤ በራዕይ የተገለጻቸውን፤ ወይም ለሕዝብ አንዲያስታውቁ በበቁና በዘጉ መንፈሳዊ አባቶች የተሰማቸውን መልዕክት የሚናገሩት ያለምንም ፍርሃት ነው። በዚህ መሠረት ጥር 1 ቀን 1989 ዓ.ም በአዲስ አበባ ከተማ በመስቀል አደባባይ አጠገብ በሚገኘው በቅዱስ እስጢፋኖስ ዓመታዊ በዓል ላይ አንድ መናኝ ባህታዊ ለሕዝብ መልዕክት ሲያስተላልፉ ቆይተው ህዳር 27 ቀን 1989 ዓ.ም የባህታውያን ጉባኤ ስላስተላለፈው ውሳኔ መልስ እንዲሰጡበት ፓትርያርክ ጳውሎስን ለመጠየቅ ሲጠንቀው የፓትርያርኩ ጠባቂ በሽጉጥ መትቶ በሕዝብ ፊት ገደላቸው። ሟቹ የመጡት ከላስታ ላሊበላ ሲሆን ስማቸው ባህታዊ ፈቃደሥላሴ ይባላል። መዝሙረ ዳዊት እንዳለው «ክቡር ሞቱ ለጻድቅ በቅድመ እግዚአብሔር» «የቅዱሳን ሞት በእግዚአብሔር የከበረ ነው»። በኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ታሪክ፤ በሰላም ጊዜ በዓመታዊ መንፈሳዊ በዓል፤ ታቦቱ ወጥቶ ሕዝብ በብዛት በተሰበሰበበት ክብረ በዓል በዚህ ዓይነት ኢስብአዊ አገዳደል ሰላማዊ መነኩሴ በግፍ ሲገደል ይህ የመጀመሪያ ጊዜ ነው። ለዚህ ነው ሕዝቡ «ስማዕቱ ባህታዊ ፈቃደሥላሴ» እያለ የሚጠራቸው።

4. የራዕይ ተስጥኦ የነበራቸው መንፈሳዊ ምዕምን የተናገሩት

መነኩሴ ወይም መናኝ ባህታዊ ያልነበሩ ነገር ግን የራዕይ ተስጥኦ የነበራቸው አንጋፋና ደግ ምዕመን ለቅርብ ወዳጆቻቸው ከነገሯቸው ቀምነገሮች መካከል ትኩረቱን የላበቸውን እንዲያን መልዕክት ብቻ ቀጥሎ ልጥቀስ። እኒህ መንፈሳዊ ምዕመን አርፈዋል።

«ኢትዮጵያ ዙሪያዋን በእሳት ታጥራ፣ በመካከሏ አውድማ ተዘጋጀቶ፣ ቀጣፊዎች፣ ተንኩለኞች፣ ትዕቢተኞችና ግፈኞች ሁሉ ሲበራዩና ሲወቁ አየሁ።»

ይህ ራዕይ የሚያመለክተው ደጋግ አባቶቻችን «በሰፈሩት ቁና መሰፈር አይቀርም » ያሉትን ቁም ነገር የሚገልጽ መልዕክት ሳይሆን ይቀራል? ምስክሩ መጪው ጊዜ ነው።

5. የበቁና የዘጉ ታላላቅ መንፈሳዊ አባቶች

ከጥንት ጀምሮ እግዚአብሔር ለመረጣቸው ንጹሃን ራዕይ በማሳየት እንዲሁም ለሙሴ ድምጹን በማሰማት መልዕክቱን ያስተላልፍ አንደኛበረ የሃይማኖት መጻህፍት ይገልጻሉ። ለዚህ ዕድል ከበቁት አዳም፣ አብርሃም፣ ኖሕና ሳሙኤል ሊጠቀሱ ይችላሉ። በአገራችን ኢትዮጵያም ከጥንት ጀምሮ በጸሎት፣ በጸም፣ በስግደት ተጠምደው፣ ዘወር ባለ አካባቢ ተቀምጠው ለዓለምና በተለይም ለኢትዮጵያ አገራችን ሰላምን፣ ለወገናቸው ፍቅርንና ስምምነትን እየለመኑ የሚኖሩ አያሌ መንፈሳውያን አባቶችና እናቶች ነበሩ። አሁንም አሉ። ወደፊትም ይኖራሉ። በተለምዶ የሕዝብ አነጋገር እነዚህ «የበቁ» ወይም «የዘጉ» አባቶችና እናቶች ይባላሉ። የሚኖሩት በገዳማት፣ በዋሻዎች፣ በየዱሩና በየበረሃው ተበታትነው ነው።

ቀደም ብዬ እንደዘገብሁት፣ በአገራችንና በሕዝቧ ላይ ከባድ ፈተና ወይንም መቅሰፍት ሊደርስ ሲቃረብ እነዚህ የበቁ አባቶች የተመረጡ መልዕክተኞችን በመላክ ለብዙሃኑ ሕዝብ እንዲሁም ለመሪዎች ቀድመው ማስጠንቀቂያ ይልካሉ። በአጠቃላይ አነጋገር እነዚህ መንፈሳውያን አባቶችና እናቶች ቀን ከሌሊት

እግዚአብሔርን የሚለምኑትና አጥብተው የሚማጽኑት ለራሳቸው ሳይሆን ለአገርና ለሕዝብ ሰላምን እንዲሰጣቸው፣ የተወለዱው እንዲያድግ፣ የተዘራው እህል አድጎና በሰሎ እንዲመራት፣ ጭር፣ ስምምነትና ህብረት በህብረተሰቡ ውስጥ እንዲሰፍን ነው። ብዙሃኑ ሕዝብ አውቆም ይሁን ሳያውቅ ከባዕድ አምልኮና ከሰይጣናዊ ተግባር ርቆ ሙሉ ዕምነቱን በፈጣሪው ላይ አድርጎ በጌ ሥራ ሠርቶ እርስ በርስ ተረዳድቶና ተባብሮ በሰላም እንዲኖር ነው። በተደጋጋሚ እንደታየው በአገራችን ላይ የውጭ ጠላት ሲነሳ ሕዝቡን በመቀስቀስና በማስተባበር፣ ለጸሎትና ለምህላ በማትጋት፣ በእግዚአብሔር እርዳታ የጠላት ኃይል እንዲመነምን በጸም፣ በጸሎትና በስግደት ከፍተኛ አስተዋጽኦ አድርገዋል። አሁንም በማድረግ ላይ ናቸው።

በኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ስር ስለሚገኙት መንፈሳዊ አባቶችና እናቶች ብዙ ዝርዝር መጻፍ ይቻላል። ይሁን እንጂ በዝርዝር የመጻፉን ሃላፊነት ለቤተክርስቲያን ሊቃውንት በመተው ለዘገባዬ ርዕስ አግባብነት አላቸው ያልጓቸውን የተወሰኑ መንፈሳዊ አባቶችና እናቶችን ለምሳሌ ያህል መጥኜ እዘግባለሁ። ከሺህ ቃላት አንድ ፎቶግራፍ የተሻለ ግንዛቤ ይሰጣል አንደተባለው፣ እስካሁን እንዳደረግሁት ሁሉ የምጠቅሳቸውን መንፈሳዊ አባቶችና እናቶች በአካልና በአለባበስ ምን እንደሚመስሉ በተለያየ ጊዜና በተለያየ አካባቢ ከመዘገብኋቸው ብዙ ፎቶግራፎች መርጫ አቀርባለሁ።

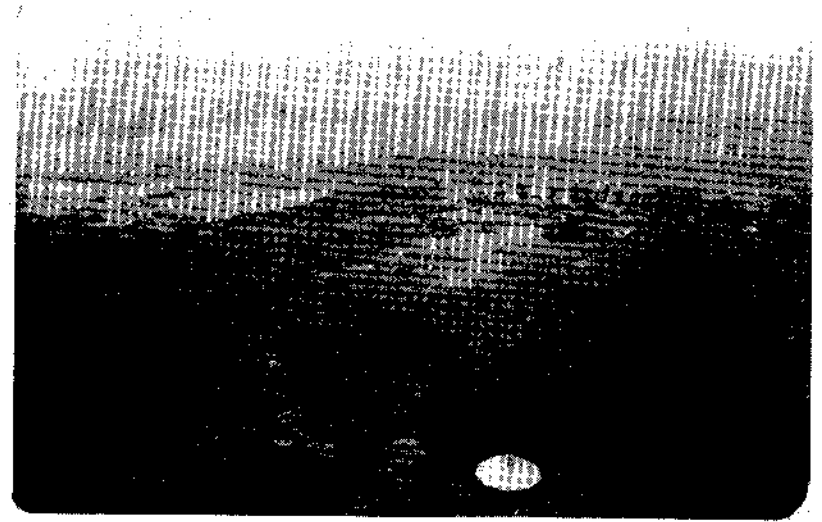
5.1 አባ ልኡል ደጉ በሰላ ማርያም ገዳም ታላቅ የበቁ አባት

አንዱ የበቁ አባት የሚኖሩት በደብረማርቆስ አውራጃ በጉዛምን ወረዳ፣ አባ ሊባኖስ ከሚባል ቀበሌ ዝቅ ብላ ሰላማርያም በምትባል ነባር ገዳም ነው። የእኒህ ታላቅ መንፈሳዊ አባት መጠሪያ ስም አባ ልኡል ደጉ ነው። በባዕታቸው ተገልለው የኖሩት ከፋሽስት ኢጣሊያ ወረራ ጊዜ ጀምሮ መሆኑ በገዳሙ መነኩሳት ተነግሮኛል።

ሰላማርያም ገዳም የምትገኘው የዓባይ በርሃ አካል በሆነ ገደላገደል ሸለቆ ውስጥ ነው። ብዙ ምንጮች በአካባቢው ስለፈለቁ የገዳሙ ዙሪያ በትልልቅ ዛፎችና በዱር የተሸፈነ ነው። ረባዳው መሬት ሰፊና ለእርሻና ለከብት እርባታ በጣም ምቹ ነው። ከደጋው ወደ ገዳሙ ለመውረድ የእግር መንገዱ ጠባብና ጠመዝማዛ ሲሆን ዝናብ በሚዘንብበት ጊዜ ያዳልጣል። የገዳሙን ጠቅላላ አቀማመጥ ለማሳየት ደጋው ላይ ሆኔ ያነሳሁት ፎቶገራፍ ገዳሙንና አካባቢውን ያሳያል። ዝቅ ብሎ የሚታየው የአባይ ወንዝ የሚያልፍበት በርሃ ነው።

ስለ አባ ልኡል ደጉ ከመነኩሳት ቀደም ብዬ ብስማም በ1979 ዓ.ም አንድጠይቃቸው መልዕክት ያመጡልኝና ወደ ገዳሙ ይዘውኝ የሄዱት አባ አወቀ ነበሩ።

ከደብረማርቆስ ተነስተን ለረጅም ጊዜ በእግራችን በመጓዝ ሰላ ማርያም ገዳም በጊዜ ገባን። በገዳሙ ሥርዓት መሠረት መነኩሳቱ እግራችንን አጠቡ። ከዚያም መልካም መስተንግዶ

ከአፋፍ ላይ ሲታይ የሰላ ማርያም ገዳም አቀማመጥ ይህን ይመስላል 1981 ዓ.ም.

መልዕክተኛው አባ አወቀ 1979 ዓ.ም

ተደርጉልኝ አርፌ አደርሁ። በነጋታው አባ ልኩል ደጉ ዘወትር፤ ማለዳ የሚያደርጉትን ጸሎት ከጨረሱ በኋላ ወደ ባዕታቸው አስጠሩኝ። ተገልለው የሚኖሩበት ትልቅ ሣር ክዳን ቤት በትልልቅ ዛፎች የተከበበ ነው። አቀማመጡ ፈንጠር ብሎ በስተደቡብ ዳርቻ ሲሆን አካባቢው በጣም ጸጥ ያለ ነው። ከረዳታቸው በስተቀር ወደ ትልቁ ቤት የሚገባ የለም። እርሳቸውንም ከውጭ ሆኔ እንዳነጋግራቸው የቤቱ ግድግዳ ከፍተኛ በሚታይበት ምስራቃዊ ገጽታ አስቀመጡኝ። አባ ልኩል እንደመጡም ከውስጥ ሆነው እንደሚያነጋግሩኝ ተነገረኝ። ብዙም ሳልቆይ አባ ልኩል ደጉ መጠሩና ከውስጥ ፊት ለፊት ተቀመጡ። በዘወትር ጸሎት፤ ጸምና ስግደት የመነመነ ሰውነታቸውን በግራጫ ብርድ ልብስ ሸፍነውታል። ዕድሜያቸው ከ85 እስከ 90 ዓመት እንደሚሆን እገምታለሁ። ረጅምና ግርማ ሞገስ ያላቸው አባት ናቸው። የከተማ ሰው በመሆኔ ረጅሙ የእግር ጉዞ አደከመህ ወይ ብለው በፈገግታ ጠየቁኝ። እኔም ወደገጠር የምጓዘው ዘወትር በእግሬ ስለሆነ ድካም እንዳልተሰማኝ ነገርኋቸው። ለረጅም ጊዜ አነጋገሩኝ። ብዙውን ጊዜ በማላውቀው ቋንቋ ማለትም በልዩ ልሳን ተናግረው፤ ወዲያው ደግሞ በአማርኛ ይናገራሉ። ሶስት ቀን ቆይቼ ተሰናብቻቸው ወደ አዲስ አበባ ተመለስሁ። መልዕክተኛውን አባ አወቀን በሚልኩብኝ ጊዜ ወደ ሰላ ማርያም ገዳም በመሄድ ደጋግሜ ጠይቄያቸዋለሁ። ጨካኙ የደርግ መንግሥት እንደሚወድቅና የሚተካውም መንግሥት ለኢትዮጵያ አንድነትና ለሕዝቧ ጠቃሚ እንደማይሆን ይናገሩ ነበር።

በአጋጣሚ አባ ልኩል፤ አባቱን ለረጅም ጊዜ የሚያውቁት፤ አንድ የአየር ኃይል መኮንን ሊጠይቃቸው ሄዶ እዚያው ተገናኝን። ባነጋገራቸው ጊዜ ደርግን የሚፈነቅለው ቡድን (ያን ጊዜ ህወሐት-ኢሕአዴግ ምንም አይታወቅ ነበር) የኢትዮጵያ አየር ኃይልን ስለሚያፈርሰው፤ መኮንኑ ቀደም ብሎ እንዲለቅ እንደመከሩት ነገረኝ። ከአራት ዓመት በኋላ ከግንቦት 1983 ዓ.ም ጀምሮ አባ ልኩል ደጉ የተናገሩት ተፈጸሙ። እኒህ ታላቅ የበቁ አባት ከዘጠና ሁለት ዓመታቸው በኋላ አረፉ። ለተተኪው ትውልድ እንዲተላለፍ በፎቶግራፍ ለመቅረጽ ባልችልም በጸም፤ በጸሎትና በስግደት የደቀቀው አካላቸው፤ እንደ ብሩህ ኩከብ የሚብለጨለጩት አስተዋይ አይኖቻው፤ በአጠቃላይ ግርማ ሞገስ የተላበሰው ተክለ ሰውነታቸው በማይረሳ ሁኔታ በአዕምሮዬ ተቀርጿል።

እንደ አባ ልኩል ደጉ በጉጃም ሰማቸው ገንኖ ከሚሰማው የበቁና የዘጉ አባቶች አንዱ በመተከል በርሃ ውስጥ በሚገኘው ጥንታዊው ጉምኢየሱስ ገዳም ውስጥ ይኖሩ የነበሩት አባ ተክለሚካኤል የተባሉ መንፈሳዊ አባት ናቸው። በጉም ኢየሱስ ገዳም ተገልለው የኖሩት እንደ አባ ልኩል ደጉ ከፋሽስት ኢጣሊያ ወረራ ጊዜ ጀምሮ ነበር። አባ ተክለሚካኤል ከ1964 ዓ.ም ጀምሮ በሕዝብና በእገር ላይ የእግዚአብሔር ተግሳጽ እንደሚመጣና ሕዝቡ ይህን አውቆ በጸምና በጸሎት አምላኩን እንዲማጸን ለሚያውቋቸው ሁሉ ይወተውቱ እንደነበረ የቅርብ ረዳቶቻቸው ከነበሩት አንዱ ሉቱ ሸባባው የኔአባት ነግሮኛል። አባ ተክለሚካኤል ጥቅምት 27 ቀን 1980 ዓ.ም በ80 ዓመታቸው አረፉ።

5.2 ባህታዊ ገብረኢየሱስ፣ በደብረሊባኖስ ገዳም የበቁ ታላቅ አባት

ባህታዊ ገብረኢየሱስ ለረጅም ጊዜ በደብረሊባኖስ ገዳም ተገልለውና ዘግተው የኖሩ ታላቅ መንፈሳዊ አባት ናቸው። እርሳቸውና ተከታዮቻቸው ከምድር በታች በሚገኝ ዋሻ ገብተው ለተወሰኑ ሳምንታት፣ ወይም ወራት በጾም፣ በጸሎትና በስግደት እግዚአብሔርን ይለምናሉ። የተወለደው እንዲያድግ፣ የተዘራው እንዲያፈራ፣ የተመረተው እንዲበረክት፣ የታመመው እንዲፈወስ፣ የተራበው የዕለት ጉርሱን እንዲያገኝ እግዚአብሔርን ይማጽናሉ። ከሰው ተገልሎ፣ ረዘም ላለ ጊዜ እግዚአብሔርን መለመን፣ በኢትዮጵያ ገዳማት የተለመደና የቆየ መንፈሳዊ ተግባር ነው። በእንደዚህ ያለ ጠንካራ የጾም፣ የጸሎትና የስግደት ጊዜ ነው መንፈሳዊ አባቶች ራዕይ የሚገለጽላቸውና መንፈሳዊ መልዕክትም የሚደርሳቸው። በእንደዚህ ያለ ወቅት ብዙ መነኩሳት ወገባቸውን በወፍራም ገመድ፣ ወይም በብረት ስንሰለት ያስራሉ። ዓላማቸው ሥጋቸውን በማዳከም መንፈሳዊ ጽናታቸውንና መንፈሳዊ ኃይላቸውን ለማጥፋት ነው። ይህ በቤተክርስቲያናችን ገዳማዊ ሥርዓት ከትውልድ ወደ ትውልድ ሲተላለፍ የኖረ ተግባር ነው።

ቀደም ብዬ እንደገለጽሁት፣ ባህታዊ ገብረኢየሱስን ለመጀመሪያ ጊዜ ያየኋቸው ታህሣሥ 24 ቀን 1974 ዓ.ም ዓመታዊውን የአቡነ ተክለሃይማኖት በዓል ለማክበር በሄድኩበት ጊዜ ነበር። የጻድቁ አቡነ ተክለሃይማኖት ክብረ በዓል ታህሣሥ 24 ቀን፣ ግንቦት 12 ቀንና ነሐሴ 24 ቀን በየዓመቱ ይከበራል። በነዚህ በዓላት የሚመነኩሰው፣ የሚቆርበውና ጸበል የሚጠመቀው ሕዝብ እጅግ በጣም ብዙ ነው።

ወደ ደብረሊባኖስ በሄድሁ ቁጥር ባህታዊ ገብረኢየሱስን ስለምጠይቃቸው ስንገናኝ ብዙ መንፈሳዊ ቁም ነገሮችን ያጫውቱኝ ነበር። ከቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ዘመነ መንግሥት ጀምሮ በደብረሊባኖስ ገዳም በጣም የታወቁና የተከበሩ በመሆናቸው ከበርካታ ገዳማትና ከብዙ መናኝ መነኩሳት ጋር ጥሩ ግንኙነት ነበራቸው። ስለሆነም ብዙ ቁም ነገር ያውቁ ነበር። የአነጋገር ፈሊጣቸው ረጋ ያለ ሲሆን፣ የቃላት አመራረጣቸው ጥንቁቅና ረቀቅ ያለ ነበር። ትምህርታቸውና ምክራቸውም ተለዋዋጭን ጊዜና የጊዜውን ሁኔታ መሠረት ያደረገ ነበር። በአጠቃላይ፣ ረቂቅ ስብዕናቸው፣ ትዕግሥታቸው፣ ትህትናቸውና የረጋ ተክለሰውነታቸው የሚዘነጋ አይደለም። በእርግጥም ጥልቅ መንፈሳዊነትን የተላበሱና የበቁ አባት ነበሩ። ለዚህ ነበር ከ1964 ዓ.ም እስከ 1966 ዓ.ም ብዙ ገዳማት ለቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ የላኩትን የምክርና የማስጠንቀቂያ መልዕክት እርሳቸው እንዲያደርሱላቸው የጠየቁቸው።

5.3 አባ ተክለማርያም በጫጋል መድኃኔዓለም ገዳም የበቁና የዘጉ አባት

እንደ ብዙ የበቁና የዘጉ መንፈሳዊ አባቶች ባህታዊ ተክለማርያም ነባርና የታወቁ መነኩሴ ናቸው። የዕድሜ ሳለፀጋም ናቸው። ቀኝ ዓይናቸው ደከም ያለ ነው። ሰውን የሚያነጋገሩት በፈገግታ ነው። የሚኖሩት ከደብረሊባኖስ ገዳም አፋፍ ላይ በሚገኘው በጫጋል መድኃኔዓለም ገዳም ውስጥ ነው። ጥር 14 ቀን 1989 ዓ.ም ለረጅም ጊዜ ከሚያውቃቸው ከአቶ አንተነህ ብርሃኑ

ጋር ልንጠይቃቸው ሂድን። በመንገድ ላይ አቶ ብርሃኑ ስለ ባህታዊ ተክለማርያም ብዙ ቁምነገር ነገረን።

ወደባዕታቸው አንደገባን በፈገግታ ተቀብለው የገዳም ዳቤና ንፍሮ ጋበዙን። ከዚያም ስለአገራችን ገዳማዊ ኑሮ፣ መንፈሳውያን አባቶችና እናቶች በጾም፣ በጸሎት፣ በሥማደትና በምህላ እግዚአብሔርን ቀን ከሌሊት በመማጸን በዓለምና በአገራችን ሰላም፣ ፍቅርና ስምምነት አንዲሰፍን ዘወትር እንደሚለምኑት በዝርዝር ገለጹልን። በተለያዩ ምክንያት የዘመኑ ሰው አንደ ጥንት አባቶቹ ጠንካራ መንፈሳዊነት ባይኖረውም፣ ሊቃውንት፣ ወንጌላውያንና ምሁራን ቀሳውስት በትጋት ካስተማሩት በሃይማኖቱ ጠንካራ፣ በተግባሩም ቀና የማይሆንበት ምክንያት የለም በማለት አስረዱን።

ከዚያም፣ ጥቂት ከተከዙ በኋላ በቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ዘመነመንግሥት ጊዜ በጣም ሲያሳዝናቸው ስለነበረ ጉዳይ አነሱ። ፍሬ ነገሩን እንደሚከተለው ገለጹልን። «ገደብ ያልተበጀለት ሥልጣንና ሃብት ሰውን ወደ ትዕቢትና ብሎም ወደ ሰይጣናዊ ጉዳና ይገፋፋዋል። በአገራችን ነጋሲዎችና ዘሮቻቸው፣ መሳፍነቱና መኳንንቱ፣ ጉጥና ቡድን እየለዩ ለሥልጣን በሚሻኩቱበት ጊዜ ፍላጎታቸውን ለማሳካት ወደ ባዕድ አምልኩ ይሄዳሉ። እንደ ቡዳኖች ያስጠነቁሳሉ። ጋኔን ያስባሉ። ቃልቾችንና መተተኞችን ያስጠጋሉ። በመጨረሻም በጠንቋዮቻቸው ጉትጓችነትና ግፊት የተለየ የአካል ምልክት ያለውን የሰው ልጅ እያሳፈኑ ለሰይጣን ይገብራሉ። በዚህ አይነት የዓይናቸው ቅንድብ የገጠመ ህፃናትን እያሳፈኑ ወደ ወንዝና ሀይቅ ዳር በመውሰድ ለሰይጣን ገጸበረከት ያቀርቧቸው ነበር። በዚህ መንገድ፣ በቢሸፍቱ አካባቢ በሚገኙ

ሀይቆች ብዙ ህፃናት አልቀዋል። በዚህ የጭካኔ ተግባር በማዘን ለመድኃኔዓለም አለቅስ ነበር። ክብር ምስጋና ይግባውና ይኸው የረጅም ዘመን ሀዘኔንና ልቅሶዬን አምላኬ ሰምቶ በ1967 ዓ.ም. ሚዛናዊ ፍርዱን ሰጠ። ስለዚህ እግዚአብሔርን ዘወትር አመሰግንዋለሁ።» አባ ተክለማርያም ገለጻቸውን እንደደመደሙ የኔም አዕምሮ የወሊሶው ጸበል አጥማቂ አባ ወልደትንሳኤ (በኋላ እቡነ ዲዮስቆሮስ) ታህሣሥ 20 ቀን 1979 ዓ.ም ወደ ነገሩኝ ተመሳሳይ አስቃቂ ድርጊት ዘመተ። ይህ በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዘመነ መንግሥት ይፈጸም የነበረው አስቃቂ ድርጊት በባህታዊ ተክለማርያም ጥር 14 ቀን 1989 ዓ.ም ልክ በአስር ዓመቱ በመረጋገጡ በጭንቅላቱ ውስጥ በእንጥልጥል የቆየው ጥያቄ ማረጋገጫ መልስ አገኘ። እግዚአብሔር ወሰን በሌለው ትዕግሥቱ የሚዘገይ ቢመስልም የማታ ማታ ሚዛናዊ ፍርዱን እንደሚሰጥ የነበረኝ ዕምነት ይበልጥ ጉለበተ።

ባህታዊ ተክለማርያም

5.4 እማሆይ ቀለመወርቅ፣ የዜና ማርቆስ ገዳም ታላቋ አማሆይ

እንዳስተዋልሁት በኢትዮጵያ ገዳማት ውስጥ የሚገኙት በአመዛኙ ወንዶች ናቸው። በተለይ ጥብቅ ሥርዓት ባለባቸው በአንድነት ገዳማት የሚገኙት ወንድ መነኩሳት ብቻ ናቸው። ለምሳሌ እንደ ማህበረ ሥላሴ ገዳም፣ አንደ ቆጋ ኪዳነምህረት ገዳምና እንደ ጄር ሥላሴ ገዳም ባሉ የአንድነት ገዳሞች ሴቶች መነኩሳት አይገኙም። እንደ ዋልደባ ገዳም፣ እንደ ደብረሊባኖስና እንደ ዜናማርቆስ ባሉ ገዳማት ውስጥ ግን ሴት መነኩሳት ይገኛሉ።

ባህታዊ ገብረመስቀል ኃይለመስቀል በቀጨኔ መድኃኔዓለም ቤተክርስቲያን ግቢ የመሠረቱት የችግረኞች መርጃ ማህበር ሕጋዊ ሰውነት አግኝቶ በድርጅትነት ከተመዘገበ በኋላ ከ1985 ዓ.ም ጀምሮ በቦርድ ምክትል ሰብሳቢነትና በኋላም በቦርድ ሰብሳቢነት ሳገለግል ደጋግሜ ጉብኝቶቻቸው። መካከላቸውን በጉ አድራጎች ደርጅት የተባለው ደርጅታችን በገዳሙ ውስጥ ለሚኖሩ አንድ መቶ አረጋውያን አስፈላጊውን ሁለገብ እርዳታ ያደርጋል።

ወደ ዜና ማርቆስ ገዳም ሲኬድ የእግር ጉዞው እንደ ጄር ሥላሴው አስቸጋሪ ባይሆንም ከደጋው ወደ ቆላው ለመውረድ ሠርጥ የሚሉትን በጣም ጠባብና አስቸጋሪ መንገድ በጥንቃቄ ማለፍ ያስፈልጋል። ለመውረድም ሆነ ለመውጣት ጠባቡ ሠርጥ ላይ ተራ መጠበቅ ግዴታ ነው።

ከሚራዱት አረጋውያን እናኚህ ጥቂቶቹ ናቸው።

ቦርድ አባላትን ሲያነጋግሩ፣ ጥር 21 ቀን 1993 ዓ.ም።

በጉብኝታችን ወቅት 121 ዓመት የሞላቸውን የዕድሜ ባለፀጋ፣ እማሆይ ቀለመወርቅን ታህሣሥ 3ቀን 1993 ዓ.ም ወደ ባዕታቸው ሄደን አነጋገርናቸው። በጠፍሮ አልጋቸው ላይ ተቀምጠው በደንብ አነጋገሩን። የህይወት ታሪካቸውን ጠይቀናቸው የተወለዱት ከ121 ዓመት በፊት እንደሆነ በልጅነታቸው ወላጆቻቸውን ተከትለው ወደ አሩሲ ሄደው ለብዙ ዘመን በእዚያ አንደኛሩና በራዕይ ታይቷቸው ወደ ዜና ማርቆስ ገዳም ገብተው በመመንከብ እንደተቀመጡ ገለጹልን። በቤተክርስቲያን ትምህርት የዘለቁ በመሆናቸው ምስጢረ ሥላሴንና ምስጢረ ስጋዌን ያለምንም ስህተት በቃላቸው ደገሙልን።

ታታሪው ጋዜጠኛ አቶ ጳውሎስ ኞኞ ቀደም ብሎ አማሆይ ገላነሽ የሚባሉትን፣ በጉጃም የታወቁ፣ የቅኔ መምህርት፣ የተራቀቀ ቅኔያቸውን ሲያሰሙ በፊልም አስቀርጾ በኢትዮጵያ ቴሌቪዥን ማቅረቡ ትዝ ይለኛል። እማሆይ ቀለመወርቅ እንደ ዓይነስወሯ እማሆይ ገላነሽ የቅኔ መምህርት ባይሆኑም በቤተክርስቲያን ትምህርት አንቱ የሚባሉ ሊቅ ነበሩ። በመጨረሻም በ1995 ዓ.ም እማሆይ ቀለመወርቅ በ123 ዓመታቸው አረፉ።

5.5 አባ አርምም፣ በግሼን ማርያም ይገኝታቸው ታላቅ መንፈሳዊ አባት

መስከረም 21 ቀን 1990 ዓ.ም በሚከበረው ዓመታዊ በዓል ለመገኘት ወደ ገዳሙ ተጓዝሁ። ደሴ ከተማ አደርሁ። በነጋታው ከተወሰነ ርቀት በኋላ ጠመዝማዛውንና ተራራማውን ጉዞ ተያያዝነው። በበዓሉ ለመገኘት ከአገሪቱ አራቱ ማዕዘናት በእግሩና በመኪና የሚጉርፈው ሕዝብ እጅግ ብዙ ስለነበረ የመንገዱ

ትራፊክ የተጨናነቀ ነበር። ገዳሙ የሚገኘው የመስቀል ቅርጽ ባለው ከፍተኛ አምባ ላይ በመሆኑ ጠመዝማዛውንና ጠባቡን የተራራ መንገድ ለመጨረስ ብዙ ሰዓት ይፈጃል። በእንቅርት ላይ ጆሮ ደግፍ እንዲሉ፣ ጠባብ በሆነው የጠጠር መንገድ ወደ ገዳሙ ከሚያመሩት ተሽከርካሪዎች አንዳንዶቹ ጉልበት ስላልነበራቸው በጠባቡ መንገድ መካከል እየቆሙ እነርሱን አልፎ መሄድ አስቸጋሪ ነበር። ችግሩን ለመቅረፍ የተመደቡ የአውራ ጉዳና ጉታች መኪናዎች በርብርቦሽ ችግሩን በመጠኑ አቃለሉት።

ከአድካሚው ጉዞ በኋላ በመኪናና በአውቶቡስ የመጣው ሕዝብ መጨረሻው የመኪና ማቆሚያ ላይ ወረደ። በመኪናም ሆነ በእግሩ ለበዓሉ የመጣው ሕዝብ ወደ ብቸኛው የገዳሙ መግቢያና መውጫ በር የሚወስደውን ቀጥ ያለ የተራራ መንገድ በዝግታ ወጥቶ ተራውን አየጠበቁ መግቢያውን በር በማለፍ ወደ ግሼን ማርያም ቤተክርስቲያን የእግር ጉዞውን ቀጠለ። በመጨረሻም ሕዝቡ ወደየማረፊያው በመሄድ፣ ወይንም በቤተክርስቲያኑ ጥግ በማረፍ ሌሊቱን አነጋ። በነጋታው መስከረም 21 ቀን 1990 ዓ.ም ሥርዓተ ቅዳሴው ተፈጽሞ ታቦቱ ወጣ። የበዓሉ መንፈሳዊ ሥነሥርዓት ተፈጽሞ ታቦቱ ከገባ በኋላ ከቤተክርስቲያኑ በስተምስትራቅ በሚገኘው ሰፊ ሜዳ ላይ በተሠራው ከፍ ያለ መድረክ ላይ እየወጡ ጳጳሳት፣ ሊቃውንትና መምህራን ስለበዓሉ ለሕዝቡ ትምህርት ሰጡ። በበዓሉ ሶስት ሊቃነጳጳሳት ተካፋይ ነበሩ።

በግሼን ማርያም ቤተክርስቲያን ቅዳሴው አልቆ ታቦቱ ከመውጣቱ በፊት በአጋጣሚ እንደ ወይባ ልብስ የለበሱና የዕድሜ

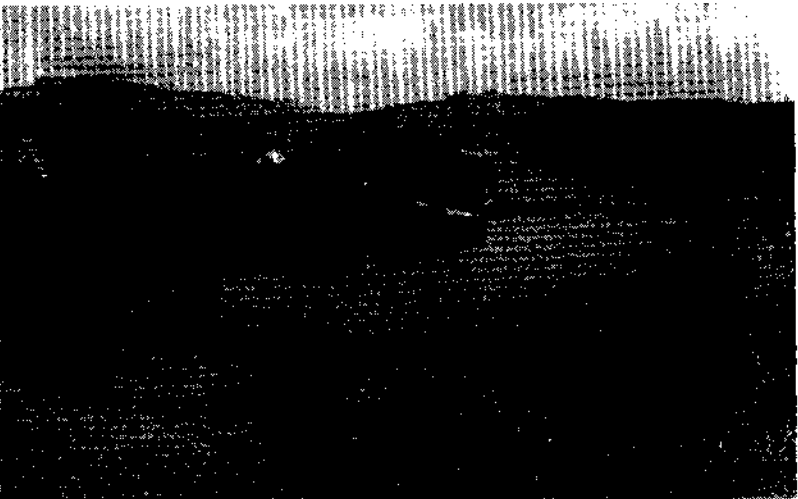
እጅግ በጣም ብዙ ህዝብ ስለበዛሉ የሚሰጠውን መንፈሳዊ ትምህርት ሲያጸምጥ - መስከረም 21 ቀን 1991 ዓ.ም.

ባለፀጋ የሆኑ መንፈሳዊ አባት ትኩረቴን ሳቡት። እየተዘዋወርሁ ፎቶግራፍ ሳነሳ በቤተክርስቲያን ጥግ ተቀምጠው ዳዊት ይደግሙ ነበር። ጠጋ ብዬ ፎቶግራፍ ሳነሳቸው ትክ ብለው አዩኝ። ዳዊታቸውን ደግመው አንደጨረሱ ተነስተው በመንቀሳቀስ ለተቸገሩ የገጠር ቤተክርስቲያናት ሻማ፣ እጣንና ሚና እንዲለግስ ሕዝቡን በምልክት ጠየቁ። የሚያውቋቸውን ሰዎች ጠይቄ አንደተረዳሁት አባ አርምሞ አይናገሩም፣ አይሰሙም። የሚፈልጉትን ሁሉ በእጅ ጥቅሻ ያመለክታሉ ወይም ይገልጻሉ። በአንገታቸውና በእጃቸው ረጃጅምና ጉልህ መቁጠሪያዎችን አንግተዋል። እየተዘዋወሩ በምልክት ሲለምኑ ሕዝቡም በገፍ ለገላቸው።

አባ አርምሞ - መስከረም 21 1991 ዓ.ም.

እንደ ብዙ የበቁ አባቶችና መናንያን መነኩሳት አባ አርምሞም ቋሚ አድራሻ የላቸውም። ሳይታዩ ከቆዩ በኋላ ለግሼን ማርያም ዓመታዊ በዓል ብቅ ብለው ተመልሰው አይታዩም። ውሎ አድሮ አባ አርምሞ ወደ አዲስ አበባ መጥተው ዘወትር ማረፊያቸው በሆነችው በቁስቋም ማርያም ቤተክርስቲያን ግቢ ለአጭር ጊዜ ቆይተው እንደገና እንደማይታዩ ከሚያውቋቸው ሰዎች ሰማሁ። እኒህ ታላቅ መንፈሳዊ አባት በ1996 ዓ.ም አረፉ።

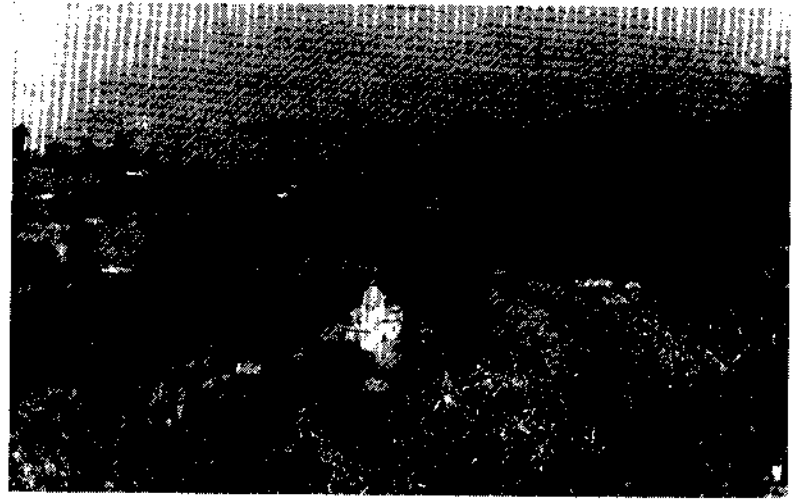
ወደ መዛገብ ስንመለስ እገረ መንገዳችንን ደብረሃይቅ ቅዱስ እስጢፋኖስን ጎበኝን።

5.6 ባህታዊ መዘምር አፈወርቅ፣ የአሰቦት ሥላሴ ገዳም ታላቅ መንፈሳዊ አባት

የአሰቦት ቅድስት ሥላሴ ገዳም የሚገኘው በሐረርጌ ክፍለ ሀገር ሲሆን አጅግ ጥንታዊ ነው ከተቆረቆረ ሰባት መቶ ዓመት እንዳለፈው ይነገራል። አቀማመጡ ደልዳላ በሆነ ከፍተኛ ተራራ ላይ ነው። ትልቁ ተራራ ዙሪያውን የተከበበው ቆላማና በረሃማ በሆነ ሚዳማ መሬት ነው።

የገዳሙ ዙሪያ በዛሬች የተሞላ ነው። በስተሰሜን ምዕራብ ጥቅጥቅ ያለ የጥድ ጫካ ስለሚገኝ መናኝ ባህታውያን በብዛት እንደሚገኙ ይነገራል። የአሰቦት ሥላሴ ቤተክርስቲያን ህንፃ ዘመናዊ ነው። ያሠሩት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ናቸው። ዝቅ ብሎ

መንኲሳቱ የሚኖሩባቸው ቤቶች ይገኛሉ። በየቤቱ ዙሪያ አትክልት፣ ፍራፍሬና የቡና ዛፍ በብዛት ይታያል። ወደ 500 ሜትር ዝቅ ብሎ ደግሞ የአቡነ ሳሙኤል ዘመንን ቤተክርስቲያን ይገኛል።

የአሰቦት ሥላሴ ቤተክርስቲያን ከምዕራባዊ ጉብታ ሥፍራ ላይ ሆኖ ቀልቁል ሲታይ

ከአዲስ አበባ ወደ ሐረርጌ ከሚወስደው አውራጉዳና አሰቦት ከተማ ላይ ተገንጥሎ በስተሰሜን አቅጣጫ ወደ ገዳሙ የሚወስድ ጥርጊያ መንገድ አለ። መንገዱ የሚዘልቀው ግን እስከ አቡነ ሳሙኤል ገዳም ድረስ ነው። ከዚያ በኋላ ወደ አሰቦት ሥላሴ ገዳም አሻቅቦ ለመሄድ የሚቻለው በእግር ጉዞ ብቻ ነው።

በበዓሉ ዋዜማ ጥር 6 ቀን 1981 ዓ.ም ወደ ገዳሙ ገብተን በየመንኲሳቱ ቤት በእንግድነት አደርን። በነጋታው ጥር 7ቀን ሥርአተ ቅዳሴው እንዳለቀ ታቦቱ ሶስት ጊዜ ከዞረ በኋላ የዕለቱ ትምህርት ተሰጠ።

ቀጥሎ ገዳሙ ከሩቅና ከቅርብ ለመጡት እንግዶቹ ያዘጋጀውን ምግብ በገዳሙ አዳራሽ ወስጥ በላን። ጠላም ጠጣን። ወደ አቡነ ሳሙኤል ገዳም ወርደን ጸበል ጻዲቅ በላን። የጋበዙን የአሰቦት ሥላሴና የአቡነ ሳሙኤልን ጽላቶችና ቤተመቅደስ ከአርባ ዓመት በላይ በማጠን ያገለገሉት የበቁ መነኩሴ ባህታዊ መዘምር አፈወርቅ ናቸው። ባህታዊ መዘምር አጅግ ትሁትና አይናፋር ናቸው። ያነጋገሩን በዝግታና ዝቅ ባለ ድምጽ ነው። ከአዲስ አበባ አብረውን በአውቶቡስ የመጡት የአሰቦት ሥላሴ የልማት ኮሚቴ አባላት እንደነገሩን፤ አባ መዘምር የበቁና ታላቅ መንፈሳዊ አባት ናቸው። በባዕታቸው ቁጭ ብለው መንፈሳዊ መጽሐፍትን በሚያነቡበት ጊዜ ህቡአን አባቶች (በፍጡር ዓይን የማይታዩ መንፈሳውያን) እየሄዱ ሲነጋገራቸው ድምጽ ብቻ እንደሚሰሙ ተነገረን።

በሰኔ ወር 1998 ዓ.ም በታተመው ገድለ አቡነ ሳሙኤል ዘደብረ ወገግ በተባለው መጽሐፍ ታላቅ መንፈሳዊ አባት ስለሆኑት ባህታዊ መዘምር አፈወርቅ በዝርዝር ተጽፏል። አባ መዘምር ከጉጃም መጥተው በዝቋላ አቦ ገዳም መነኩሴ። በ1953 ዓ.ም በምናኔ አሰቦት ደብረወገግ የቅድሥት ሥላሴና የአቡነ ሳሙኤል ገዳም ዝቡ። የሁለቱንም ቤተክርስቲያናት ጽላቶችና ቤተመቅደሶች ያጥኑ ነበር። እኒህ ታላቅ አባት ካበረከቱት ቅን መንፈሳዊ አገልግሎት በገጽ 204 እና 205 ከሰፈሩት ጥቂት መጥቀሱ አግባብነት አለው።

«አባ መዘምር አፈወርቅ ከቅዱሳን ጋር ይገናኙ የነበሩና መልዕክትም ከቅዱሳን አባቶች ለገዳሙና ለመላው ሕዝብ ያስተላልፉ የነበሩ አባት ነበሩ»

«በ1964 ዓ.ም ስለኢትዮጵያ አገራችን ባለሰለት ገጽ ደብዳቤ የቅዱሳንን መልዕክት ለቀድሞው ንጉሥ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ እና ልዕልት ተናኚወርቅ ኃይለ ሥላሴ በእጅ አንዲሰጥ አባ መዘምር ልከው ነበር። ለጃንሆይ በደብርሃነ መስቀል በኩል፤ ለልዕልት ተናኚ ደግሞ በዚህ ታሪክ መስካሪ በንቡረድ ገብረሐይወት መልሴ በኩል ተሰጥቷል። መልዕክቱ ባጭሩ ከሰኔ 21 ቀን 1964 ዓ.ም ጀምሮ ኢትዮጵያ ከሚመጣበት መቅሰፍት ትድን ዘንድ በመላው ኢትዮጵያ ጸሎትና ምህላ እንዲያዝ የሚል ነበር። ጃንሆይ መልዕክቱን በደስታ ቢቀበሉትም አልፈጸሙትም። ልዕልት ተናኚወርቅ ለመልዕክቱ ጨርሶ ዋጋ አልሰጡትም ነበር። በኋላ ግን በ1966 ዓ.ም ጃንሆይ ወደ ዝዋይ ሲሄዱ አውሮፕላናቸው ወድቃ ከአደጋ ድነው ስለነበር «እንኳን አተረፈም» የሚል መልዕክት ለጃንሆይ እንደ ሰኞ ከአሰቦት ደብዳቤ ተልኮ ወዲያው በማግስቱ ማክሰኞ ዕለት ከጃንሆይ ለገዳሙ ምላሽ ደብዳቤው ተልኧል። የጃንሆይ ደብዳቤ ይል የነበረውም «አባቶቼ አትርሱን ፈጣሪን ተማጽኑልን» ነበር። አባ መዘምር ይህ ደብዳቤ እንደደረሳቸውም «አሁንም ተቆርጦአል። የእኛ ጸሎት ምንም አይሠራም። ተፈርዷል። እግዚአብሔር ከፈረደ በኋላ ምንም ማድረግ አንችልም ብለው ተናገሩ»። ባህታዊ መዘምር አፈወርቅ ያረፉት ጥር 19 ቀን 1990 ዓ.ም ነው።

በአሰቦት ሥላሴ ገዳም ብዙ ታምራት ታይቷል። በሰፋት ከሚነገሩት አንዱ ለረጅም ጊዜ በሆቴል ቤቶች ምግብ አብሳይ የነበሩ አቶ በላይ ወልደሚካኤል የተባሉ በጣም መንፈሳዊ የሆኑ ሰው፤ በራዕይ በተገለጸላቸው መሠረት ወደ አሰቦት ሥላሴ ገዳም ሄደው መነኩሴ። ብዙም ሳይቆዩ ልብላቸውን አውልቀው ትተውት

መሠረታዊው በጋዜጣ መገለጹን አስታውሳለሁ። ይህን ዜና በተለይ በኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን በሚታተሙ ጋዜጦችና መጽሔቶች ወጥቶ አንብቤዋለሁ። የአረጉትን (የመጠቀትን) መንፈሳዊ ምዕመን ልብስ በአደራነት ተቀብለው ያስቀመጡት ከገዳሙ አንጋፋ መነኩሳት አንዱ አባ ጌዴዎን ናቸው።

ባህታዊ መዝሙር በጸሎት ሲሸኙን። ከጀርባ የሚታየው የአቡነ ሳሙኤል ቤተክርስቲያን ነው። ጥር 7 ቀን 1981 ዓ.ም.

መንኲሰው ስለአረጉት አባ በላይ ወልደሚካኤል ገድለ ቅዱስ አቡነ ሳሙኤል ዘደብረወገግ በተባለው መጽሐፍ መግቢያ ከገጽ 6 እስከ 10 በዝርዝር ተጽፏል።

በአሰቦት ደብረ ወገግ ገዳም ከጥንት ጀምሮ ስለተሰወሩ ቅዱሳን አባቶችና እናቶች በመጽሐፉ መግቢያ በተለይ ከገጽ 6 ጀምሮ ስለተገለጸ መጽሐፉን መመልከቱ ጠቃሚ ነው።

5.7 ባህታዊ ንጋቱ፣ በባለወልድ ቤተክርስቲያን የበቁ አባት

ባህታዊ ንጋቱ ከመንበረ ጸባኦት ቅደስት ሥላሴ ካቴድራል ግርጌ በሚገኘው ባለወልድ ቤተክርስቲያን ግቢ በአንድ መቃብር ቤት ተገልለው ለብዙ አመት የቆዩ ታላቅ መንፈሳዊ አባት ናቸው። በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን ትምህርት እጅግ የላቁ ናቸው። ለረጅም ጊዜ መንፈሳዊ ትምህርት አስተምረዋል። ቁመታቸው በጣም ረጅም በመሆኑና ዕድሜም ስለተጫናቸው በባዕታቸው ውስጥና በቤተክርስቲያኑ ግቢ ሲንቀሳቀሱ በመጠኑ ጉበጥ ብለው ነው። ልጣይቃቸው በሄድሁ ቁጥር በጣም ትላልቅ የሆኑ የብራና መንፈሳዊ መጻህፍትን ሲያነቡ አገኛቸዋለሁ።

ስለመንፈሳዊ ጉዳዮች በምንወያይበት ጊዜ አእምሮአቸው የሰላ፣ አስተሳሰባቸውም ፈጣን ነበር። ሊቅ በመሆናቸው ስለኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ታሪክ፣ መንፈሳዊ ሥርዓትና ማህበራዊ አገልግሎት ብዙ ቁም ነገሮችን አስጨብጠውኛል። ባህታዊ ንጋቱ የሚተኙት በትልቅ ጀንዲ (ተፍቆ የለሰለሰ የክብት ቁርበት) ላይ ነበር። በመጨረሻም በ1988 ዓ.ም አረፉ።

ባህታዊ ንጋቱ ትላልቅ መጻህፍትን ዘርግተው ሲያነቡ 1980 ዓ.ም

5.8 አባ በከመ

አባ በከመ የተባሉትን የበቁ መንፈሳዊ አባት በግንባርም ሆነ በዝና የማያወቅ የቆሎ ተማሪ የለም። በከመ የሚባል ስም የተለመደ አይደለም። ስለእርሳቸው የሚያወቁ ሰዎችን ለምን አባ በከመ ተብለው አንደሚጠሩ ጠይቁያለሁ። አንደ ነገሩኝ አባ በከመ አዘውትረው «በከመ በሰማይ ወበከመ በምድር» ማለትን ይወዱ ስለነበር መጠሪያ ስማቸው «አባ በከመ» ሆኖ እንደቀረ ነግረውኛል። የቆሎ ተማሪ ትምህርቱን ሲያጠናቅቅ ወደፊት ምን ማድረግ እንዳለበት ምክራቸውን ለመጠየቅ ከሩቅም ይሁን ከቅርብ ወደርሳቸው ሲሄድ በብቃታቸውና በመንፈሳዊ ተሰጧቸው

የታያቸውን ይነግሩታል። አንዳንዱን በቤተክርስቲያን አገልግሎት፣ ለምሳሌ በመምህርነት፣ ወይም በቅስና ወይም በምንኩስና ተግባር አንዲሰማራ ይመክሩታል። ሌላውን ደግሞ ጠቃሚ ሥራ ወደሚያገኝበት አካባቢ አንዲሄድ ይመሩታል። ዞሮ ዞሮ ምክር ጠያቂው የቆሎ ተማሪ የአባ በከመን ምክር ለወላጆቹ፣ ወይም ለቅርብ ቤተሰቦቹ አሳውቆ የመጨረሻውን ውሳኔ ይወስዳል። በዚህ ምክንያት አባ በከመ የቆሎ ተማሪዎችን የመሳብ ዝና ነበራቸው። በተለይ በምስራቅ ጉጃም ዝናቸው የጉላ ነበር።

የአባ በከመ የአመጋገብ ሥነ ስርዓት ከሌሎች መነኩሳት ለየት ያለ ነው። ይህ ለምን እንዲህ እንደሆነ ጠለቅ ብዬ ለማወቅ ባልችልም፣ አባ በከመ የተለመደውን የጾም ሥርዓት አይከተሉም። ለመንፈሳዊ አባቶች እህል ውሃ መለገስ የለመደው የቅርብና የሩቅ ምዕመን ለአባ በከመ የሚወስደው በአመዛኙ እንደ ብርቱካንና አንደ ሮማን ያሉ ፍራፍሬዎችን ነው። ያገኘናቸው በሻፎ ማርያም ደብር ነበር።

በአባ በከመ መንፈሳዊ ብቃት የሚያምነው ምዕመን አጅግ ብዙ በመሆኑ የጠያቂው ሕዝብ ብዛት በርካታ ነበር። አባ በከመ በ92 ዓመታቸው በ1993 ዓ.ም አረፉ።

5.9 እመሆይ ዳበት፣ የሞጣ ጊዮርጊስ ታላቋ መነኩሰት

ሞጣ ጊዮርጊስ በምስራቅ ጉጃም ስሙ የገነነ ነው። ለመጀመሪያ ጊዜ ያየሁት ጥር 10 ቀን 1974 ዓ.ም ነበረ። አቀማመጡ በመሐል ከተማው ሲሆን ከአውራ ጉዳናው በስተምዕራብ ነው። መንገዱ ዳር ረጅም ዕድሜ ያላቸው ትላልቅ የዋርካ ዛፎች ይታያሉ። ከነርሱ ጥቂት ራቅ ብሎ በነባር የጥድ ዛፎች የተከበበው የሞጣ ጊዮርጊስ ደብር ይታያል።

በሚቀጥለው ዓመት ሞጣ ጊዮርጊስን እንደገና በመጉብኘት ጥንታዊ የብራና መጻህፍቶችንና ታሪካዊ ቅርሳቅርሶችን በደበሩ አለቃ በአባ መአዛ ወልደሚካኤል አማካኝነት ተመለከትሁ። በ1976 ዓ.ም ደብረኤልያስን ስጉበኝ አለቃው ሰለደብሩ ታሪክ ገለጻ አደረጉልኝ። እንደነገሩኝ የደብረኤልያስ ቤተክርስቲያን አሠራርና ጠቅላላ መንፈሳዊ ሥነ ሥርዓቱ ጥንታዊውን የሞጣ ጊዮርጊስ ፈለግ የተከተለ ነው። ደብረኤልያስ እንደ ቀኝ ጌታ ዮፍታሄ ንጉሤ ያሉ የቅኔ ሊቃውንትንና ሁለተኛውን ፓትርያርክ ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ቴዎፍሎስን ያፈራ ዝነኛ ደብር ነው።

በሞጣ ጊዮርጊስ ቤተክርስቲያንና በከተማው ሕዝብ ድጋፍ የተቋቋመውን የአረጋውያንና የአካል ሰንኩላን መርጃ ድርጅትን ተዘዋውረ ተመለከትሁ። ድርጅቱን ከሚያንቀሳቅሱትና «ታላቋ እማሆይ» ተብለው በአክብሮት ከሚጠሩት፣ ከእማሆይ ዳቢት ጋርም ተዋወቅን። በመንፈሳዊነት የበቁና በትሩፋት ተግባር የተጠመዱ በመሆናቸው «ታላቋ እማሆይ» በሞጣ አጅግ ተወዳጅ ናቸው።

በሞጣ ከተማ ባለፍሁ ቀጥሮ እማሆይ ዳቢትን አጠይቃቸው ነበር። ግንኙነታችን ቀጥሎ በጣም ተቀራረብን። አረጋውያንና አካልሰንኩላኑ በምግብና በልብስ ተጨማሪ ድጋፍ እንዲያገኙ ጥረቴን ቀጠልሁ። ችግር ሲያጋጥማቸው አባ ኃይሌ የሚባሉትን ረዳታቸውን ወደኔ ይልካሉ። የተገኘውን እርዳታ አባ ኃይሌ ወስደው ያስረክቧቸው ነበር። እንደለመደሁት በ1980 ዓ.ም በሞጣ ሳልፍ ዳቤና ንፍሮ ለመቅመስ ወደ እማሆይ ዳቢት ቤት ጉራ አልሁ። እህል ውሃ ቀምሼ ሰንጨዋወት ከጥቂት ወራት በፊት በአካባቢው ኃይለኛ አውሎ ነፋስ ተነስቶ አንድ ትልቅ የጥድ ዛፍ

ከሥሩ ተመንግሎ በታላቋ እማሆይ ቤት ላይ ወደቀ። ቤቱ ከጥቅም ውጭ ቢሆንም እማሆይ ዳቢት ግን ያለምንም ጉዳት ከተጨፈለቀው ቤታቸው በደህና መወጣታቸውን ነገሩኝ። ሰውነትም የእግዚአብሔር ሙሉ ጥበቃ ያልተለያቸው ታላቅ የበቁ መነኩሲት ነበሩ።

በደብሩ ከሚረዱ አረጋውያንና አካል ሰንኩላን ጥቂቶቹ እማሆይ ዳቢት ከተረጅዎች ጋር 1970 ዓ.ም

እማሆይ ዳቢት